

CAUSES I CONSEQÜÈNCIES DE LES INVASIONS BIOLÒGIQUES

Montserrat Vilà

10es Jornades de Medi Natural a Girona
21 i 22 de maig de 2022

Universitat de Girona
Facultat de Ciències

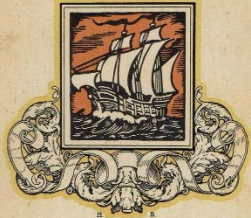
Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

PLA ANUAL 2022
DE TRANSFERÈNCIA TECNOLÒGICA

Ajuntament de Girona

VIAJES CLASICOS

PIGAFETTA (A)

PRIMER VIAJE EN TORNO DEL GLOBO

ESPASA-CALPE S.A.

La primera volta al món (1519-1522)

Expedición de Magallanes-Elcano

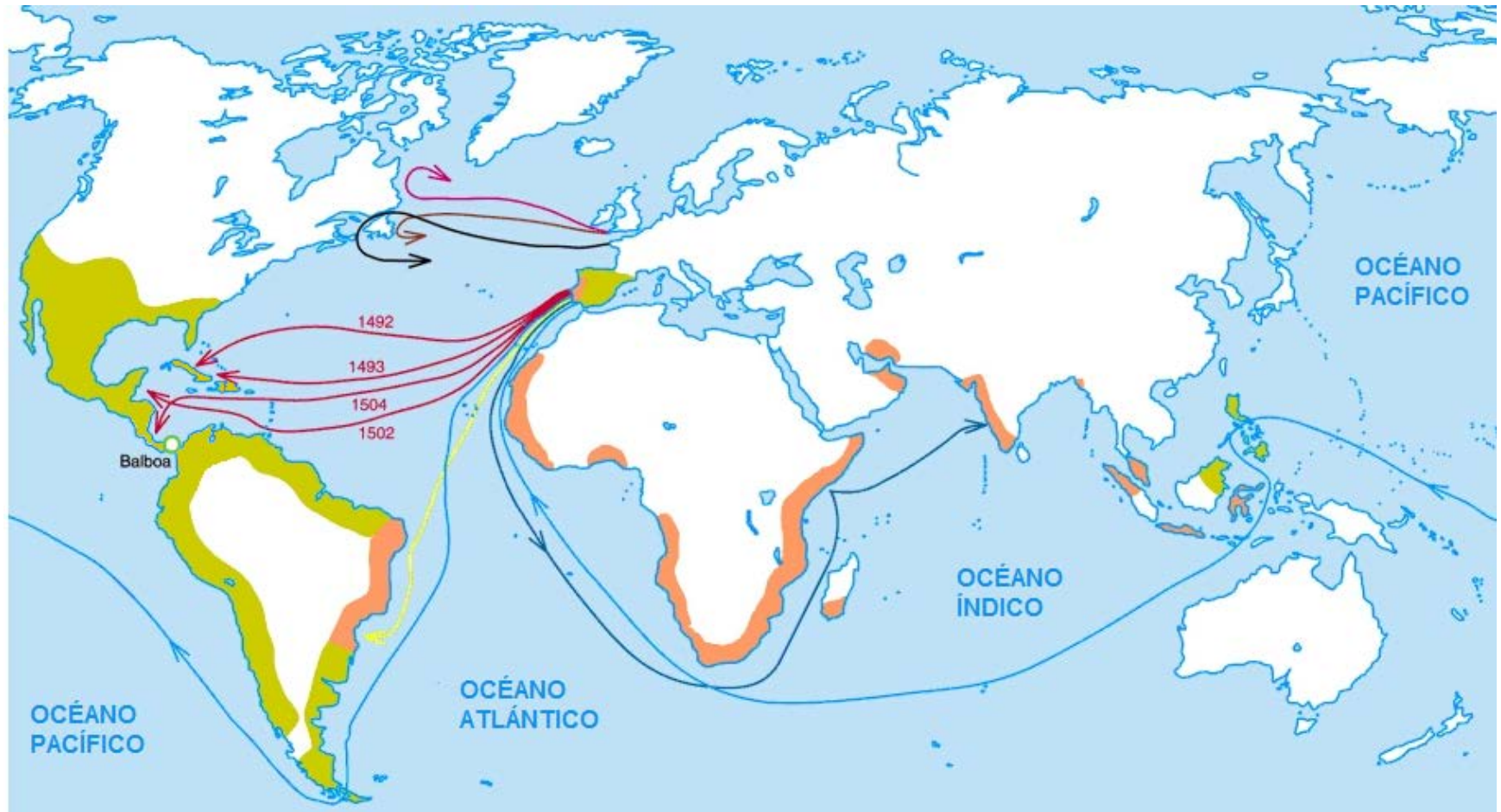
10/08/1519

Primera circunnavegación mundial

08/09/1522

Mapa de les exploracions principals de l'Era dels Descobriments

España y sus posesiones	Colón	Cabral de Gama
Portugal y sus posesiones	G. Caboto	Magallanes
	S. Caboto	Balboa
	Cartier	

El intercambio colombino:

The Columbian Exchange

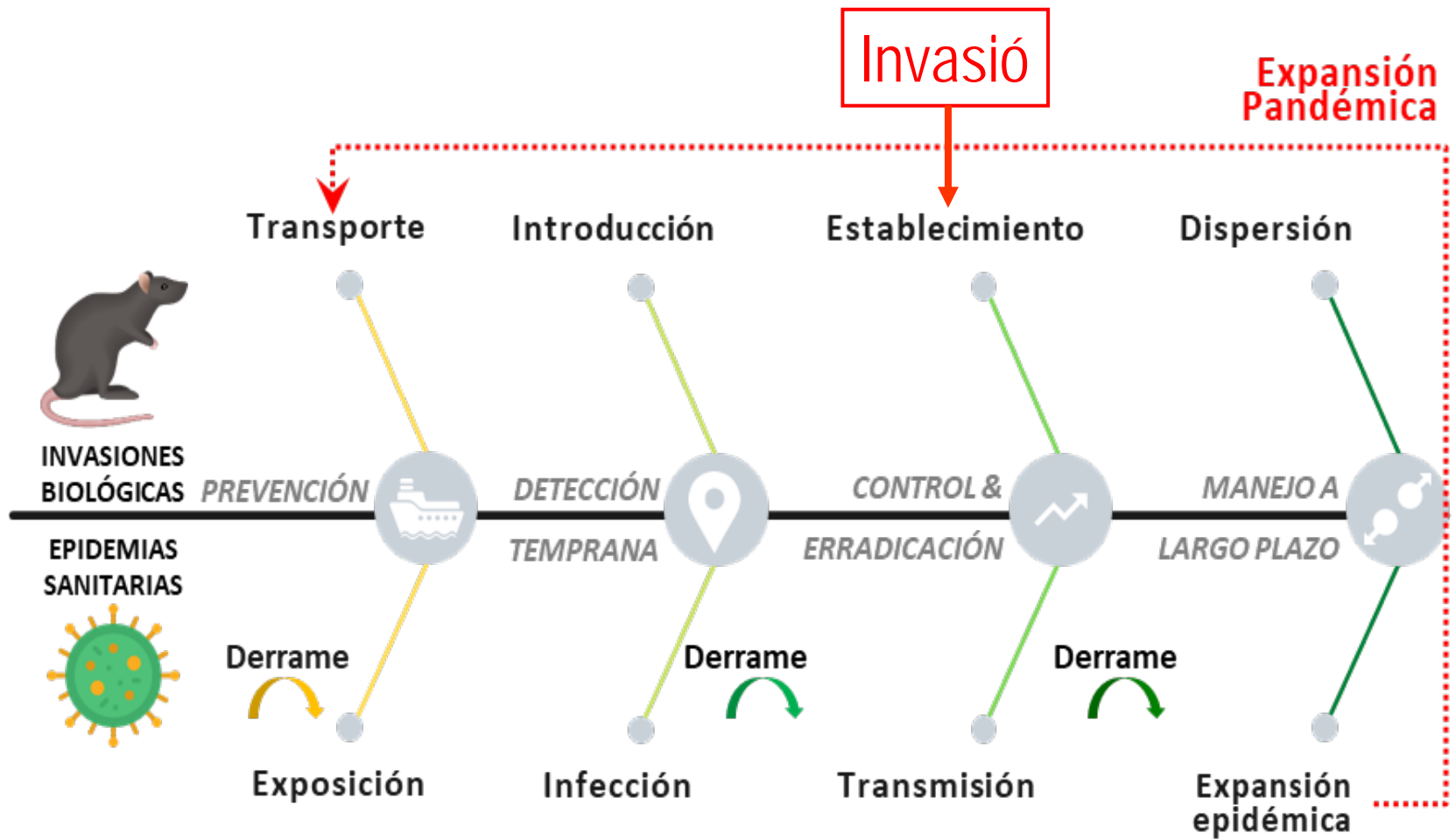

Mapa dels intercanvis comercials contemporanis

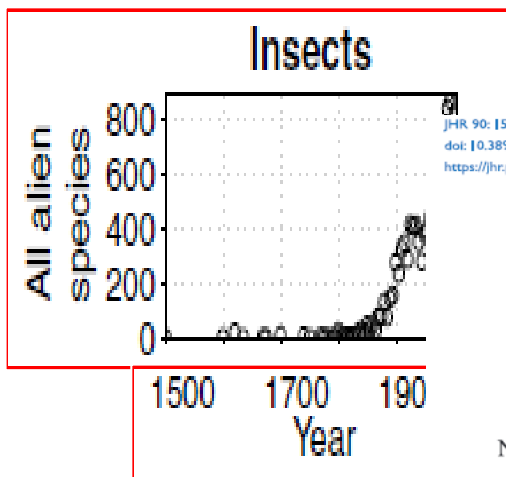
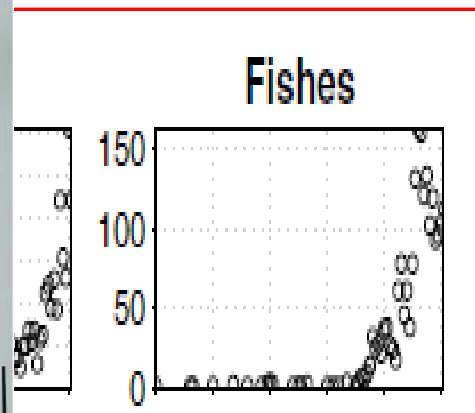
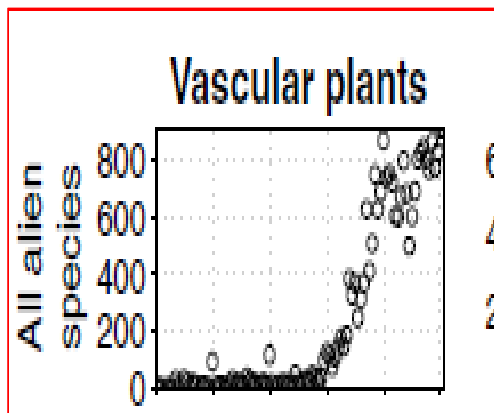

Estadis d'invasió per espècies exòtiques

El nivell d'invasió per noves espècies exòtiques creix exponencialment

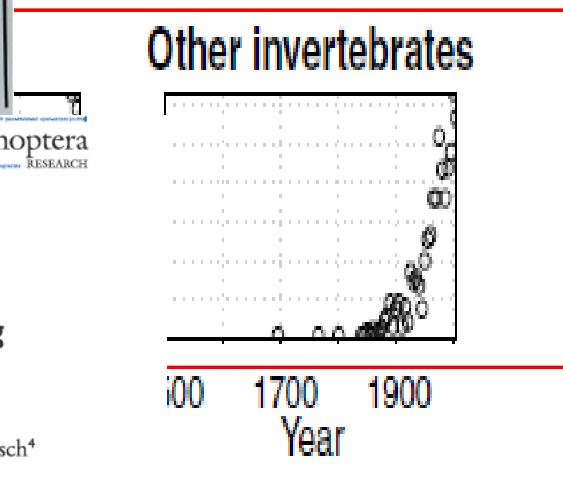
JHR 90: 153–171 (2022)
doi: 10.3897/jhr.90.78581
<https://jhr.pensoft.net>

RESEARCH ARTICLE

Nesting biology of *Trypoxylon petiolatum* Smith, 1858 (Crabronidae), a cavity-nesting solitary wasp new to Europe

Narcís Vicens¹, Rafael Carbonell², Alexander V. Antropov³, Jordi Bosch⁴

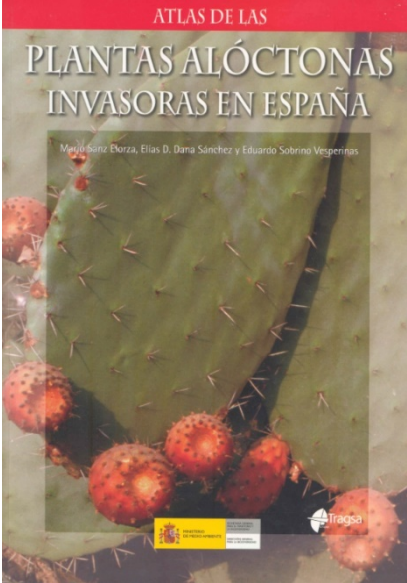

Introduccions directes

Introducciones accidentals

Modus d'introducció de 930 espècies exòtiques

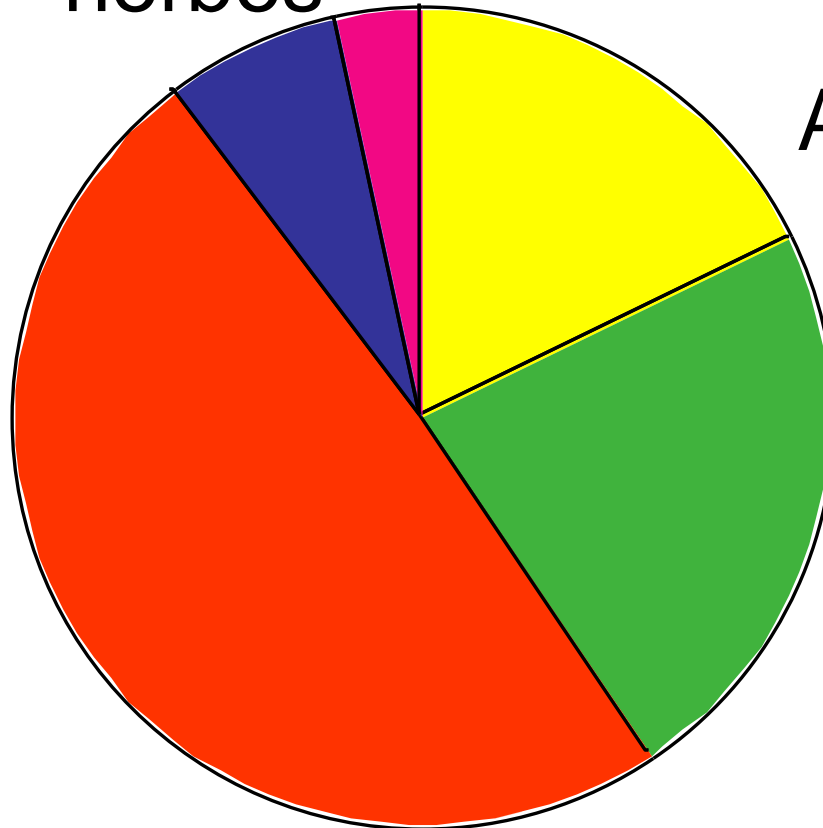
Males
herbes

Silvicultura

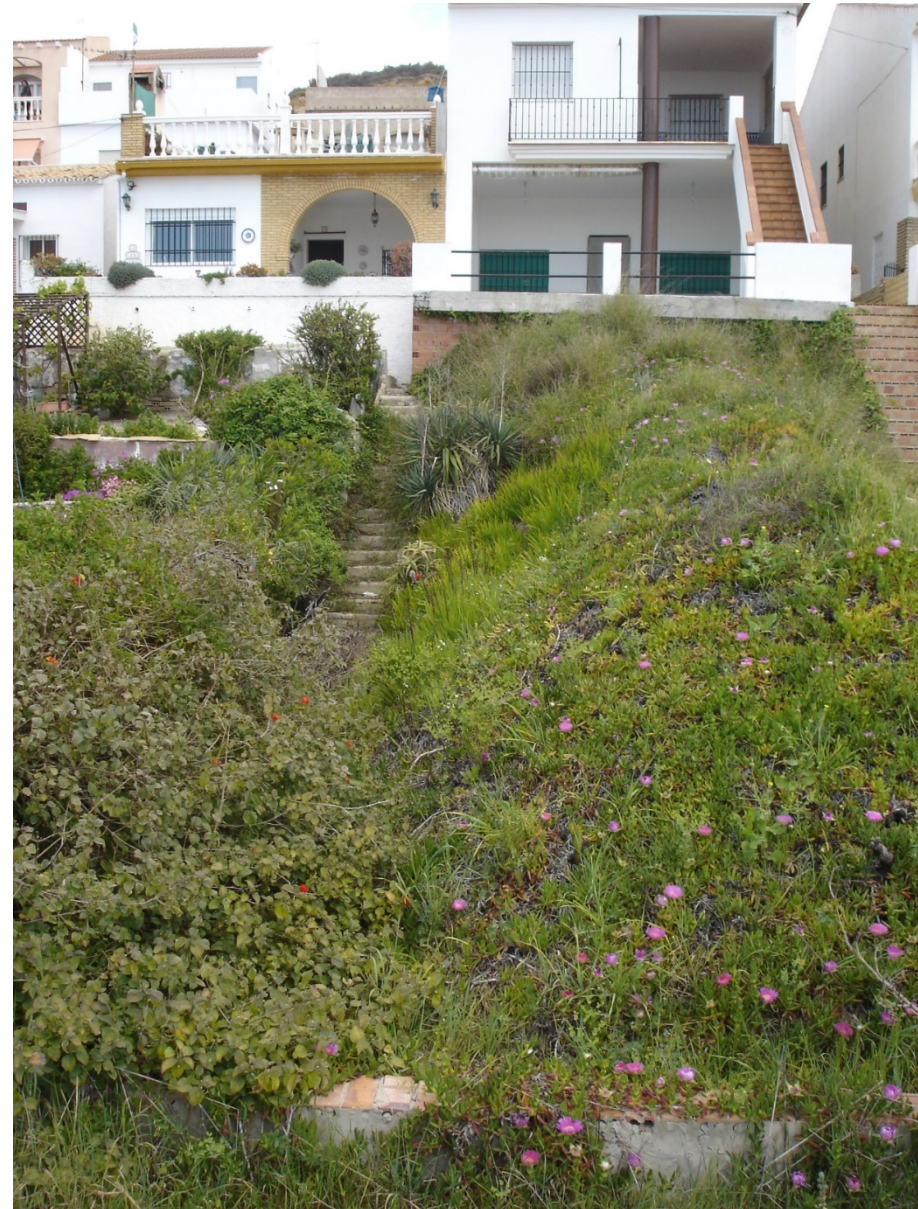
Agricultura

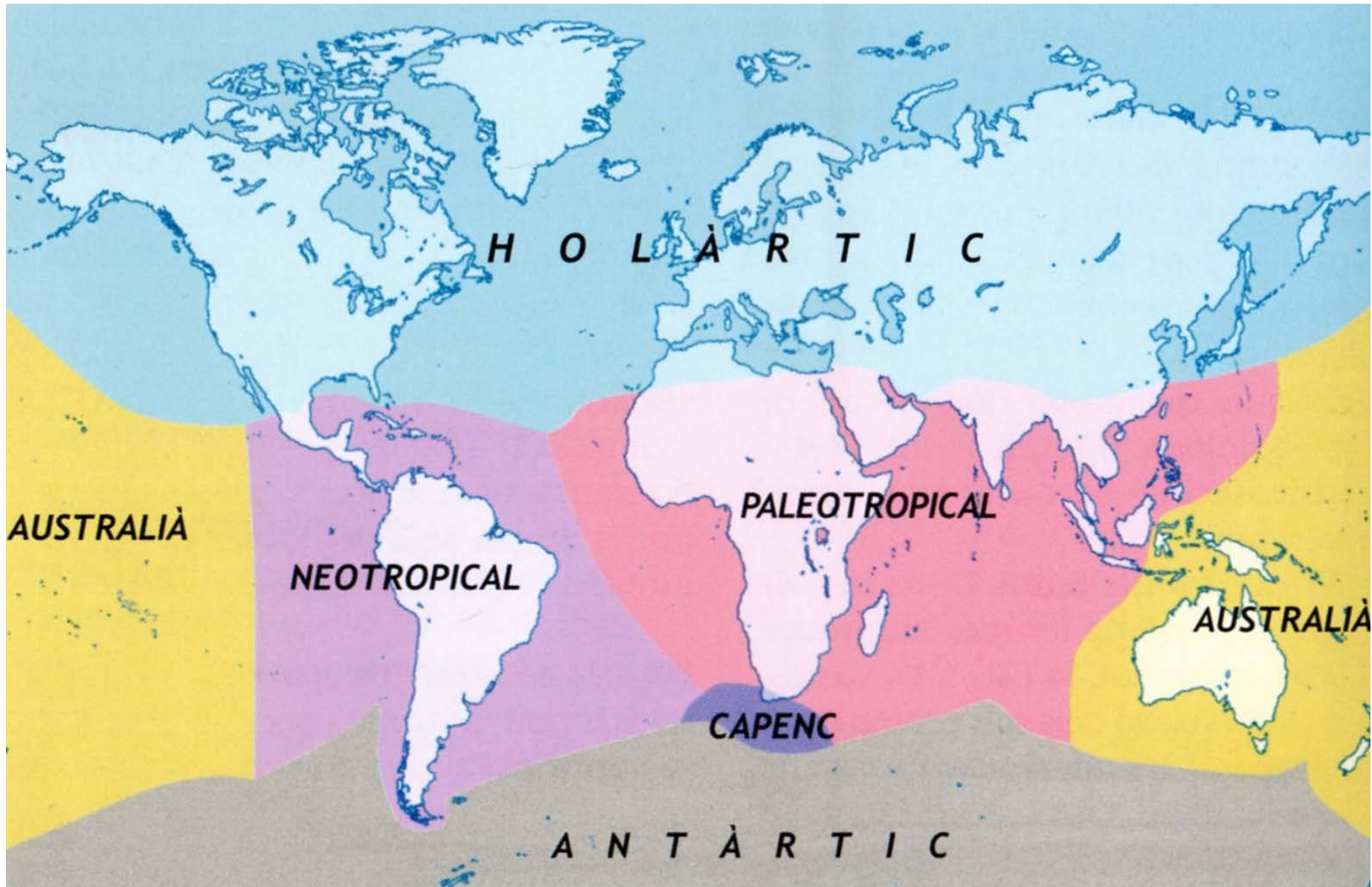
Jardineria

Involuntària

Invasió de plantes ornamentals

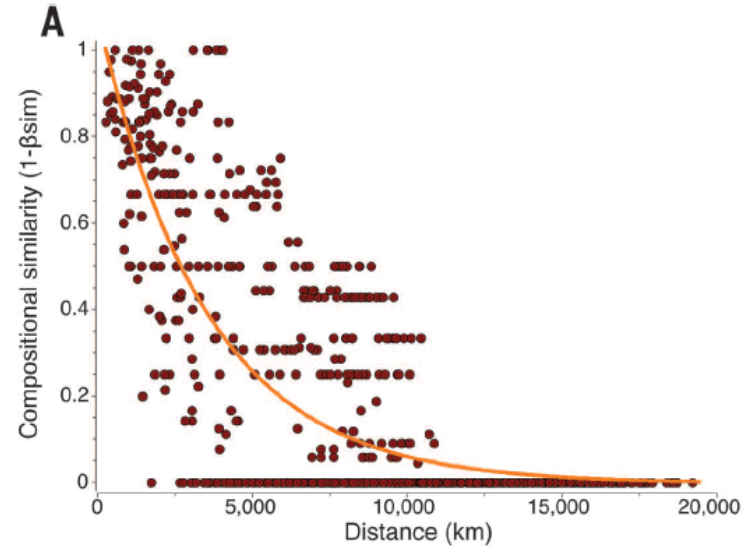
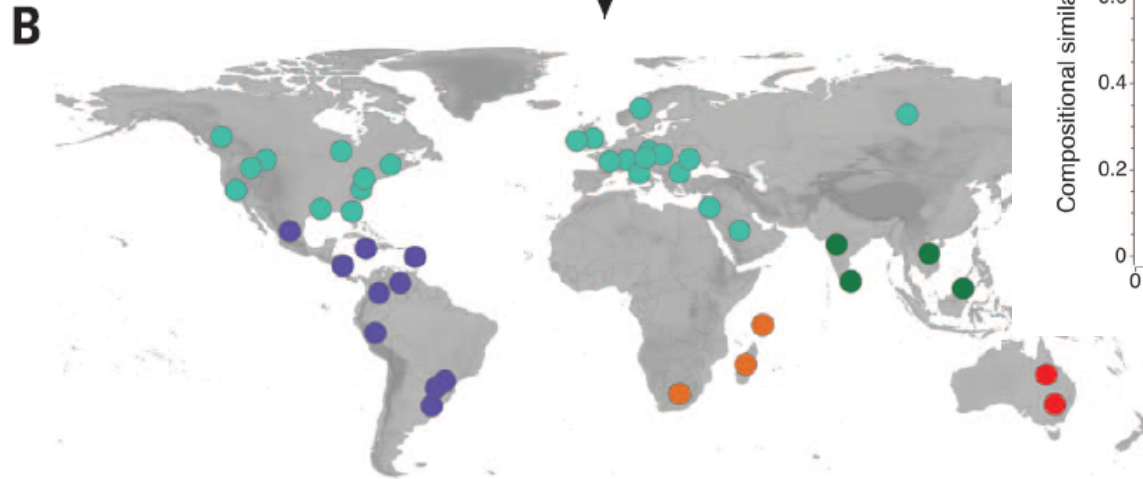
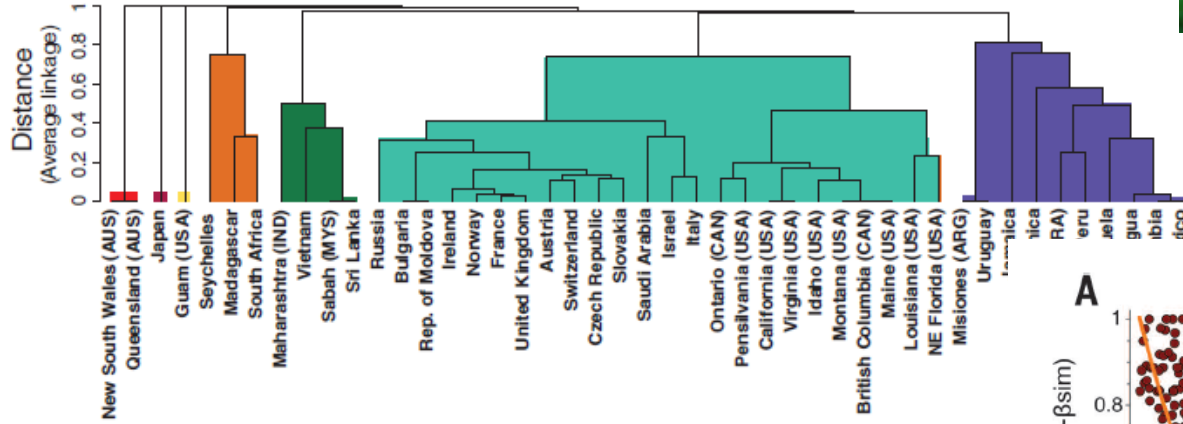

Gasteròpodes terrestres

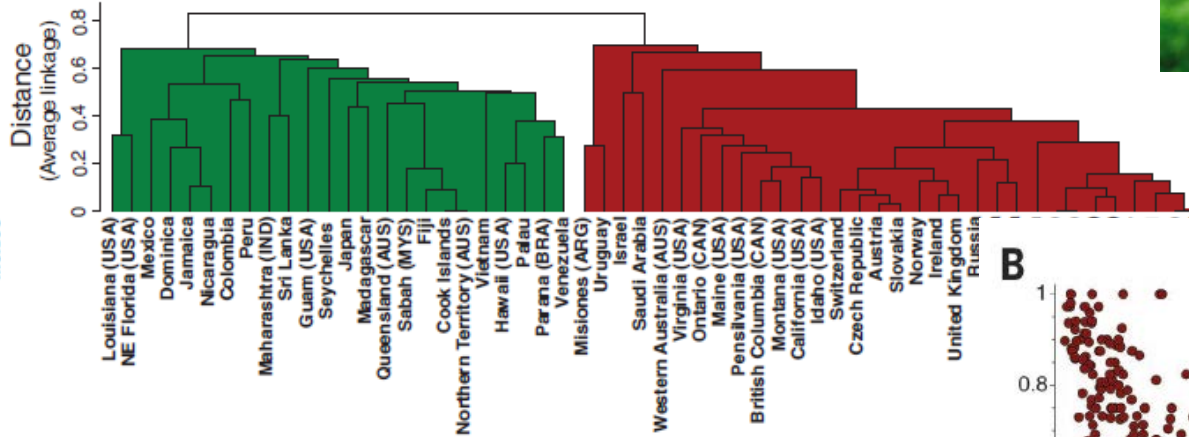
A Before human-mediated transportation

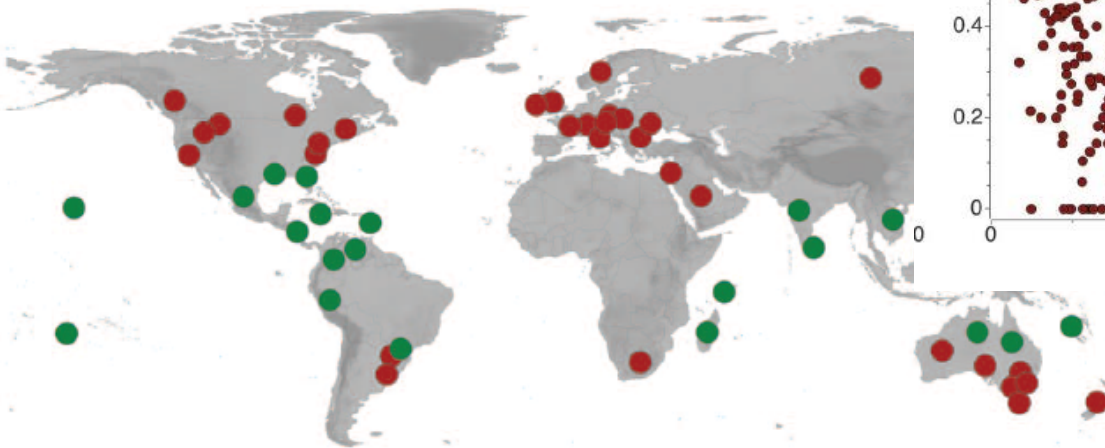
Homogenització biòtica de gasteròpodes terrestres

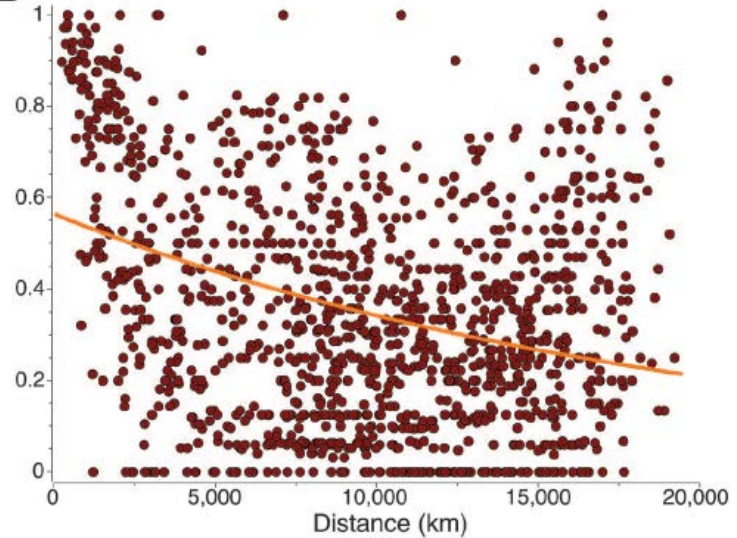
C After human-mediated transportation

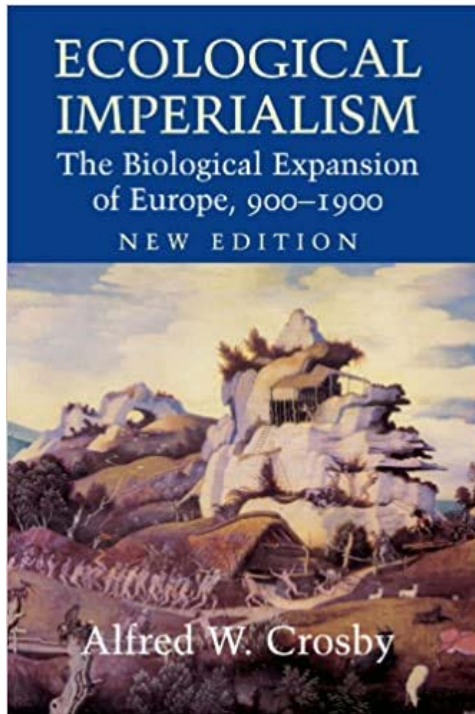
D

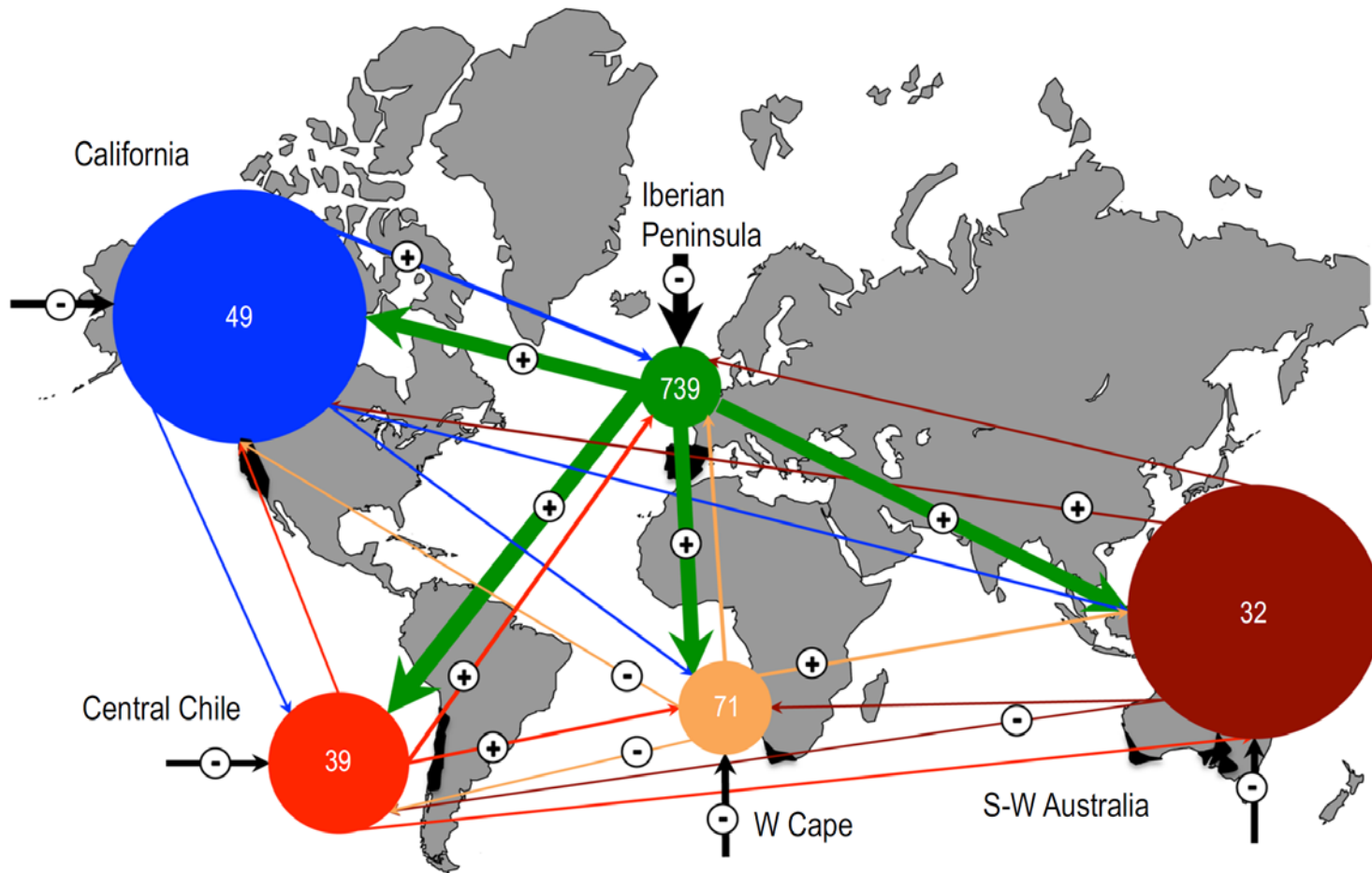
B

La major homogenització biòtica va ser causada per l'expansió ecològica europea

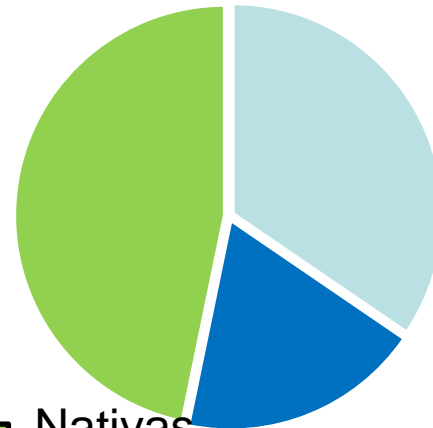

Homogenizació biòtica per plantes herbàcies entre regions mediterrànies

(Casado et al. 2018)

Invasió unidireccional de plantes anuals desde la península ibèrica cap a Califòrnia

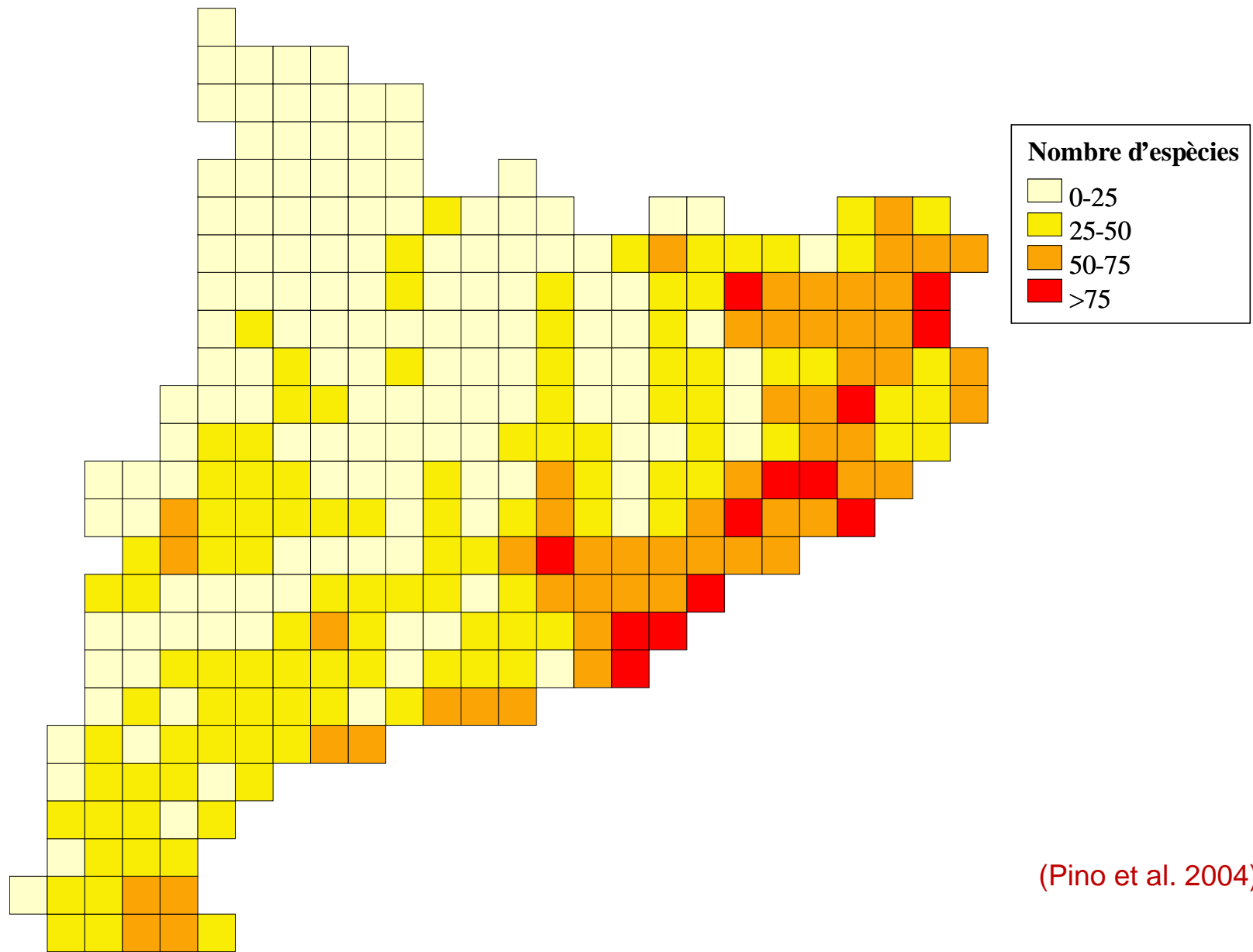
- Nativas
- Invasoras
- Invasoras compartidas

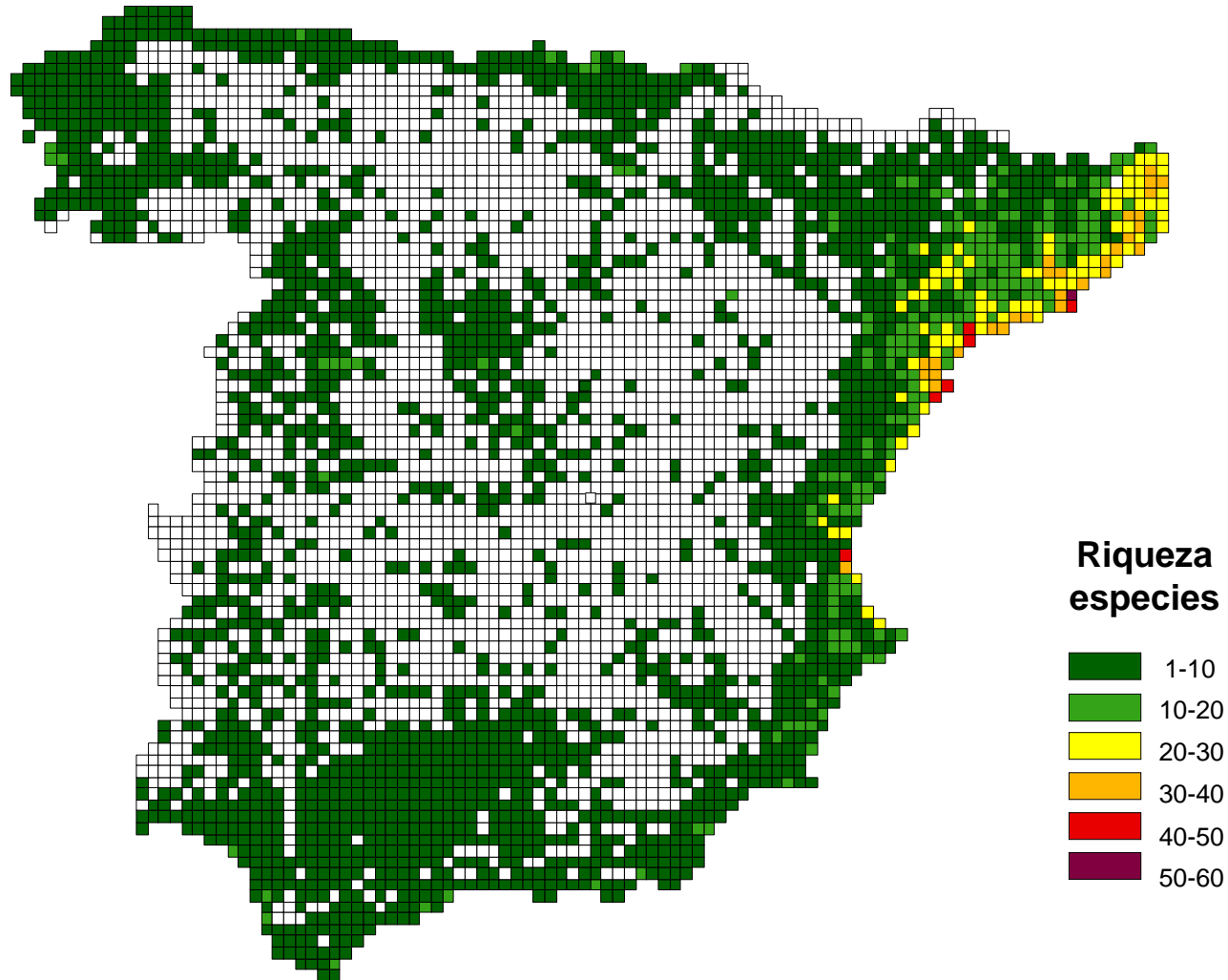
Preguntes?

- Qué determina el grau d'invasió?
- Quins impactes ocasionen?

Riquesa de plantes naturalitzades a Catalunya

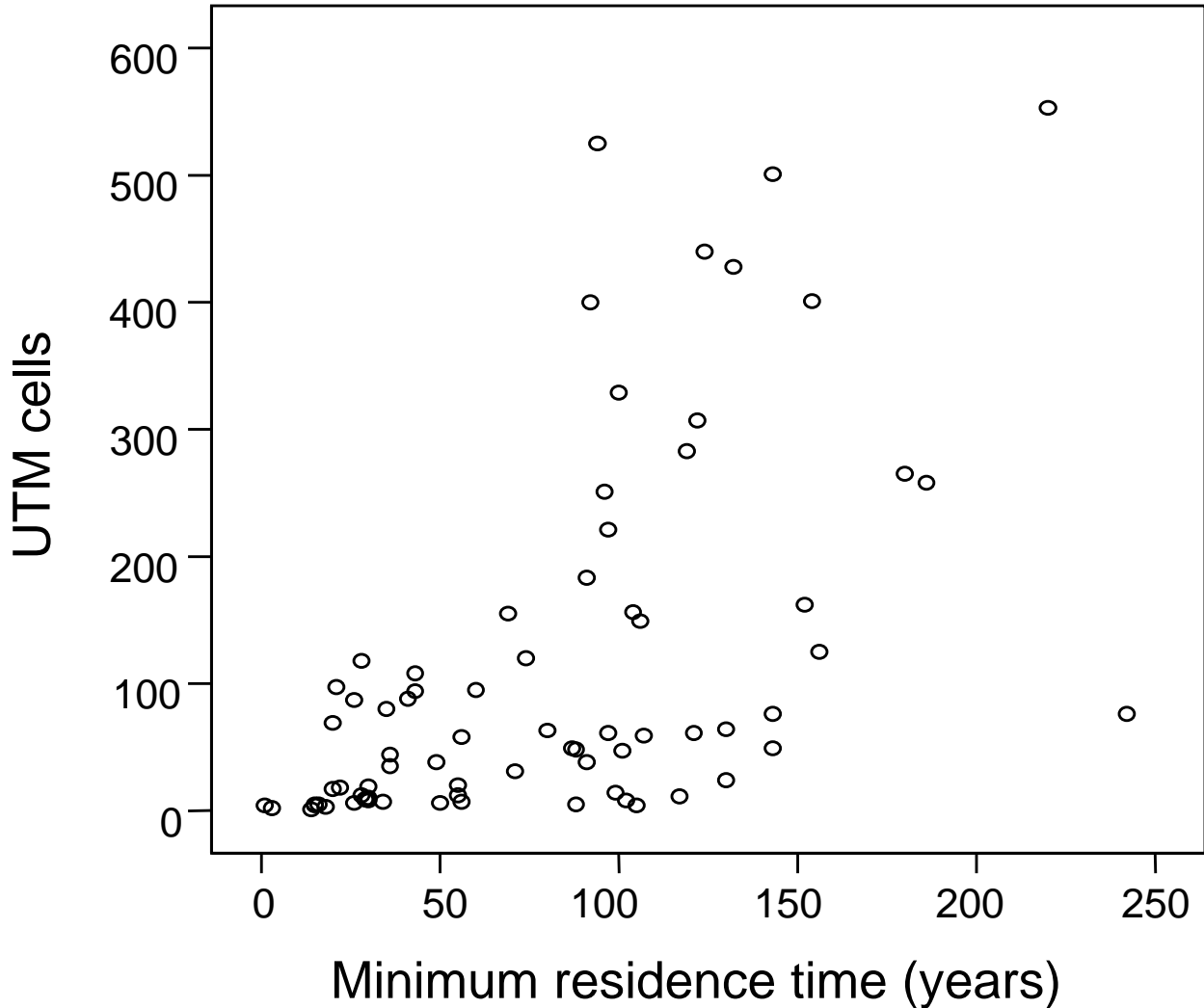
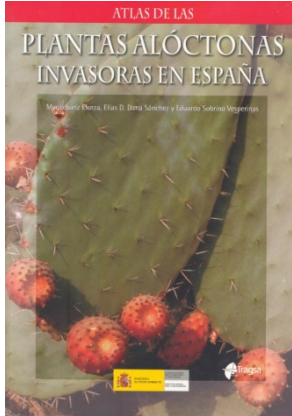

Riqueza de plantas invasoras a España

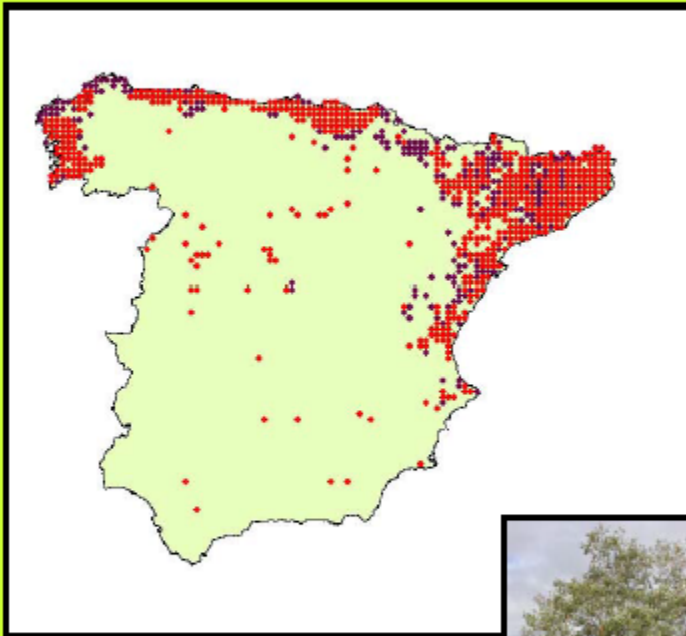
(Gassó et al. 2010)

Temps de residència

Moltes espècies invasores no ocupen tot el nínxol potencial

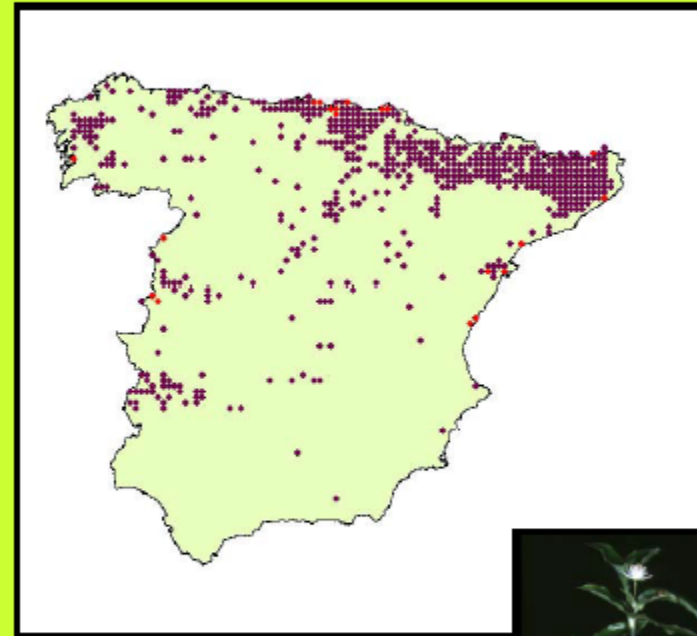
Ocupació alta

Robinia pseudoacacia

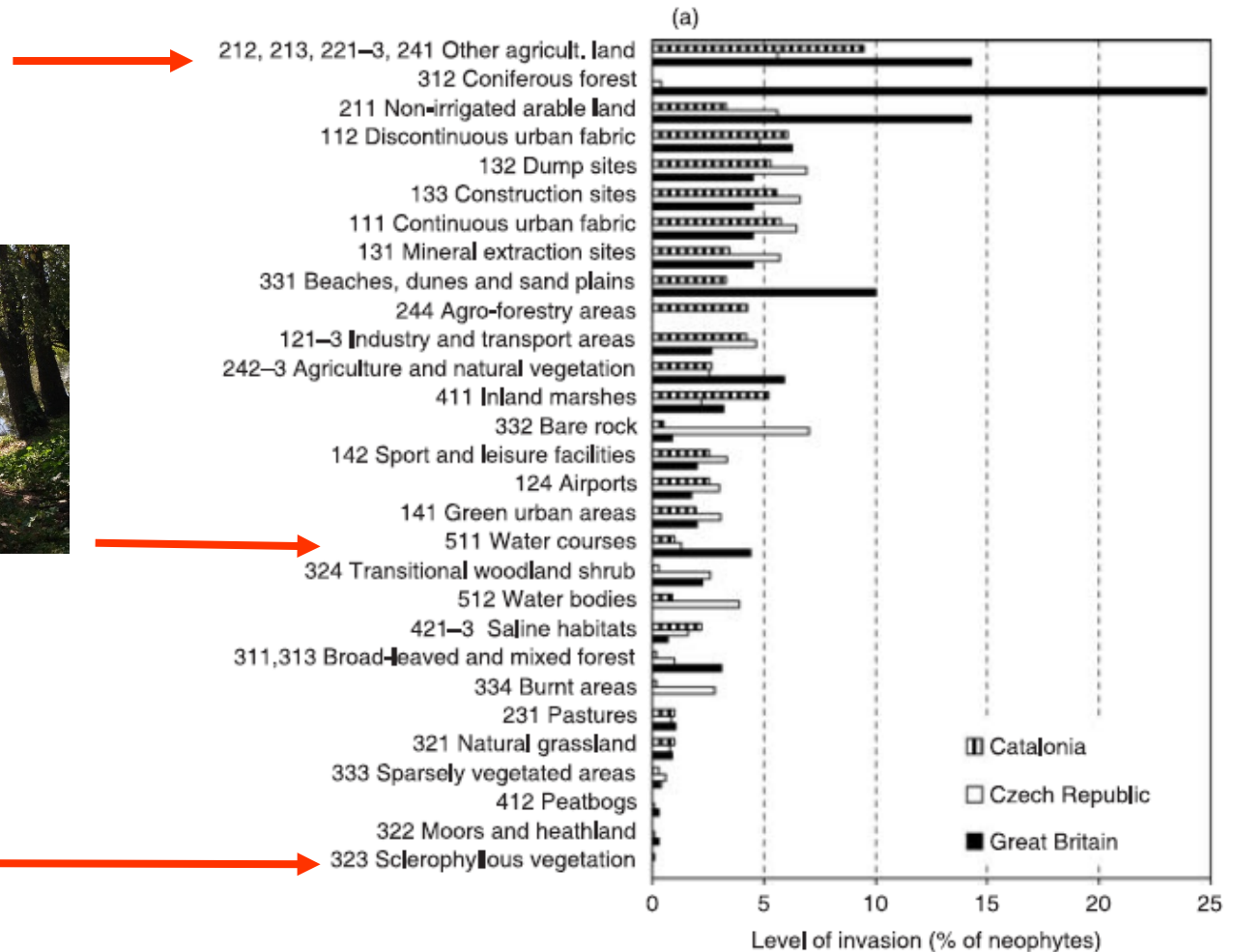
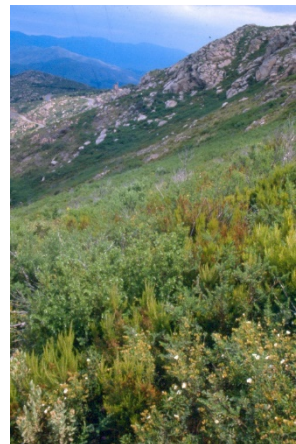
Ocupació baixa

Tradescantia fluminensis

Diferències en el grau d'invasió entre hàbitats

Grau d'invasió

```
graph TD; A[Grau d'invasió] --> B[Característiques de les espècies]; A --> C[Història i pressió de propàguls]; A --> D[Susceptibilitat a la invasió];
```

Característiques
de les espècies

Potencial invasor

Història i pressió
de propàguls

Susceptibilitat
a la invasió

Invasibilitat

Desamortització de Mendizabal s. XIX

Serie de canvis d'usos de sol: 1956, 1970, 1987, 1998 i 2003

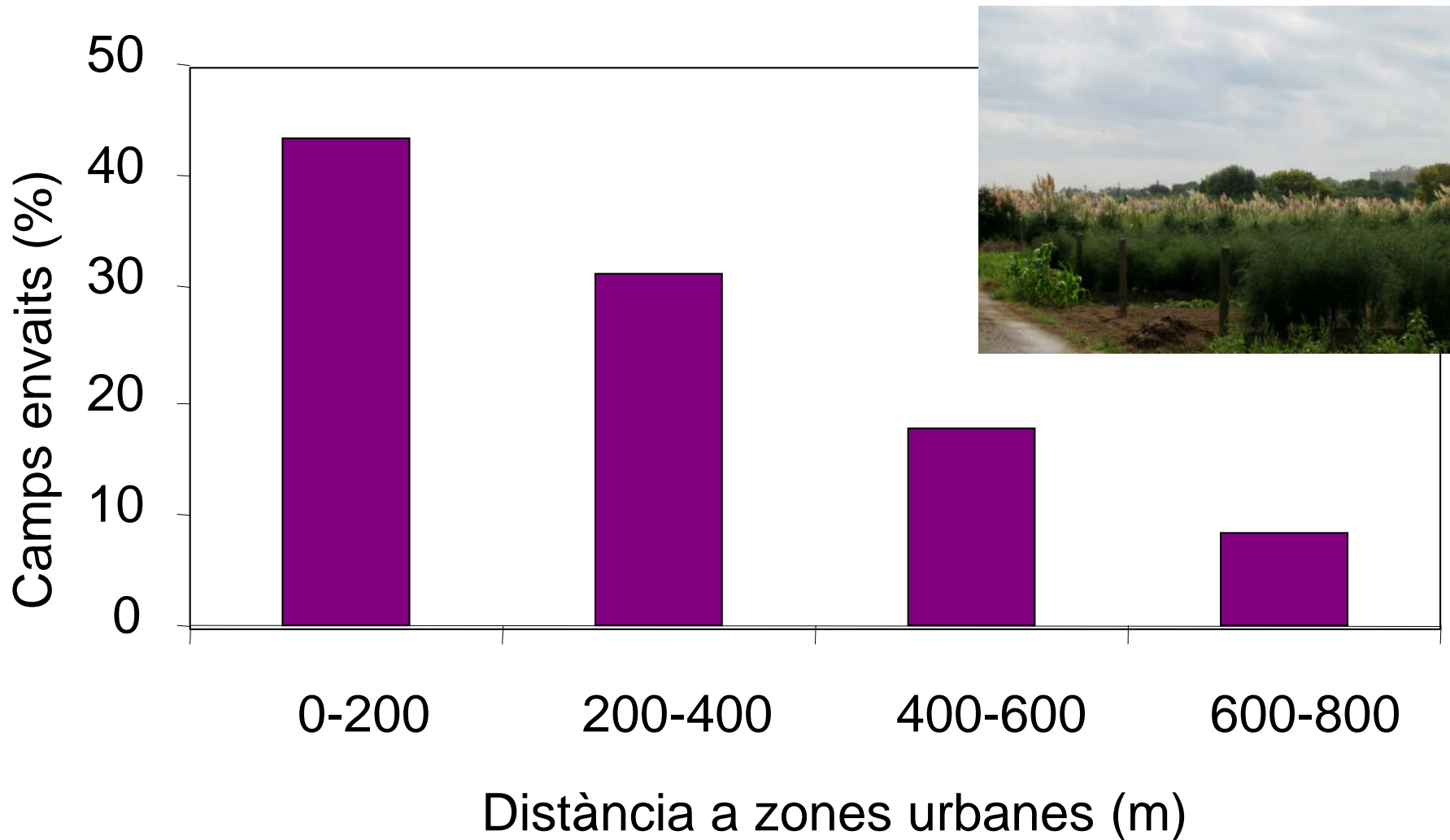

Cortaderia selloana
(Plumó de la Pampa)

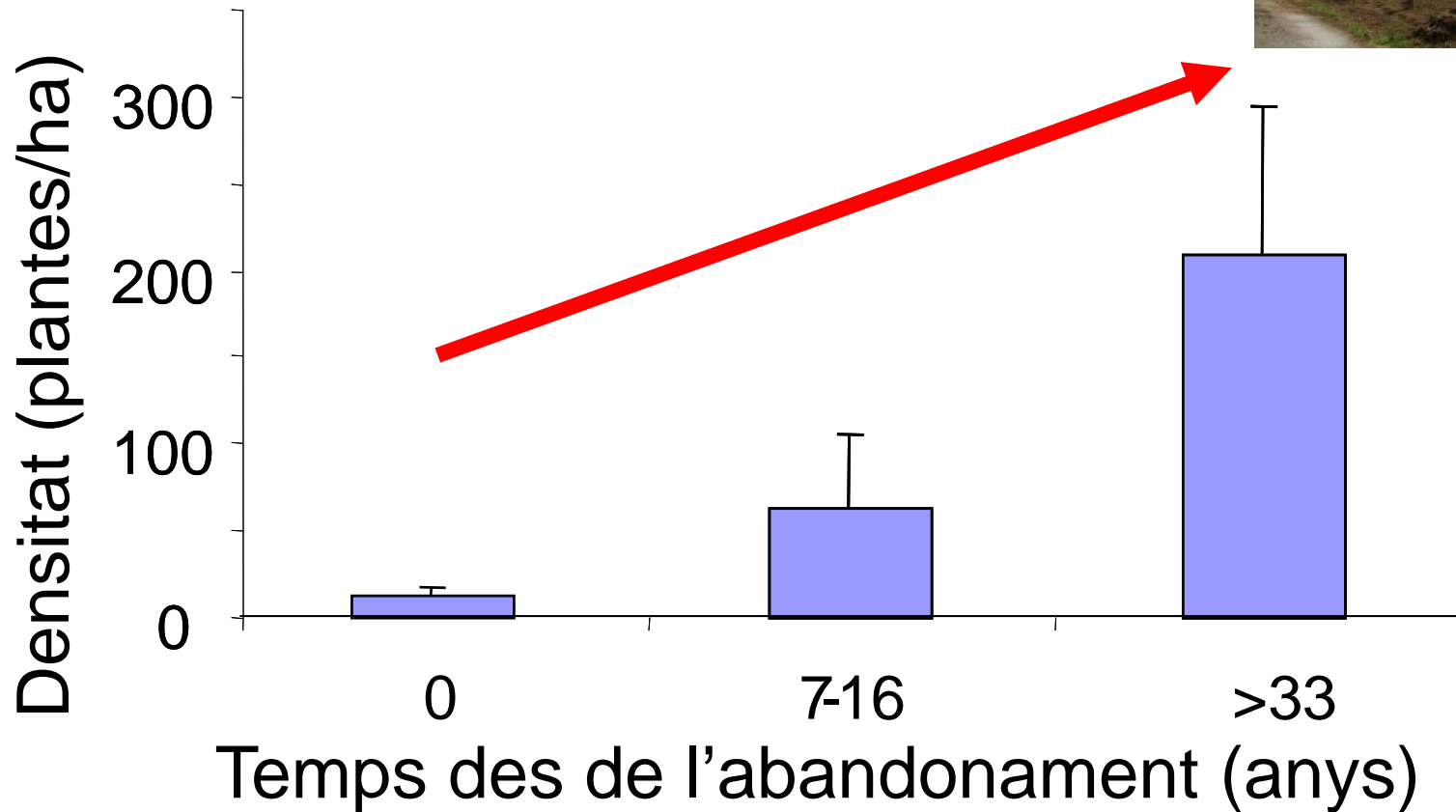

Empuriabrava

Augment del grau d'invasió prop de les àrees d'introducció

Magnificació amb el temps

(Domènech et al. 2006)

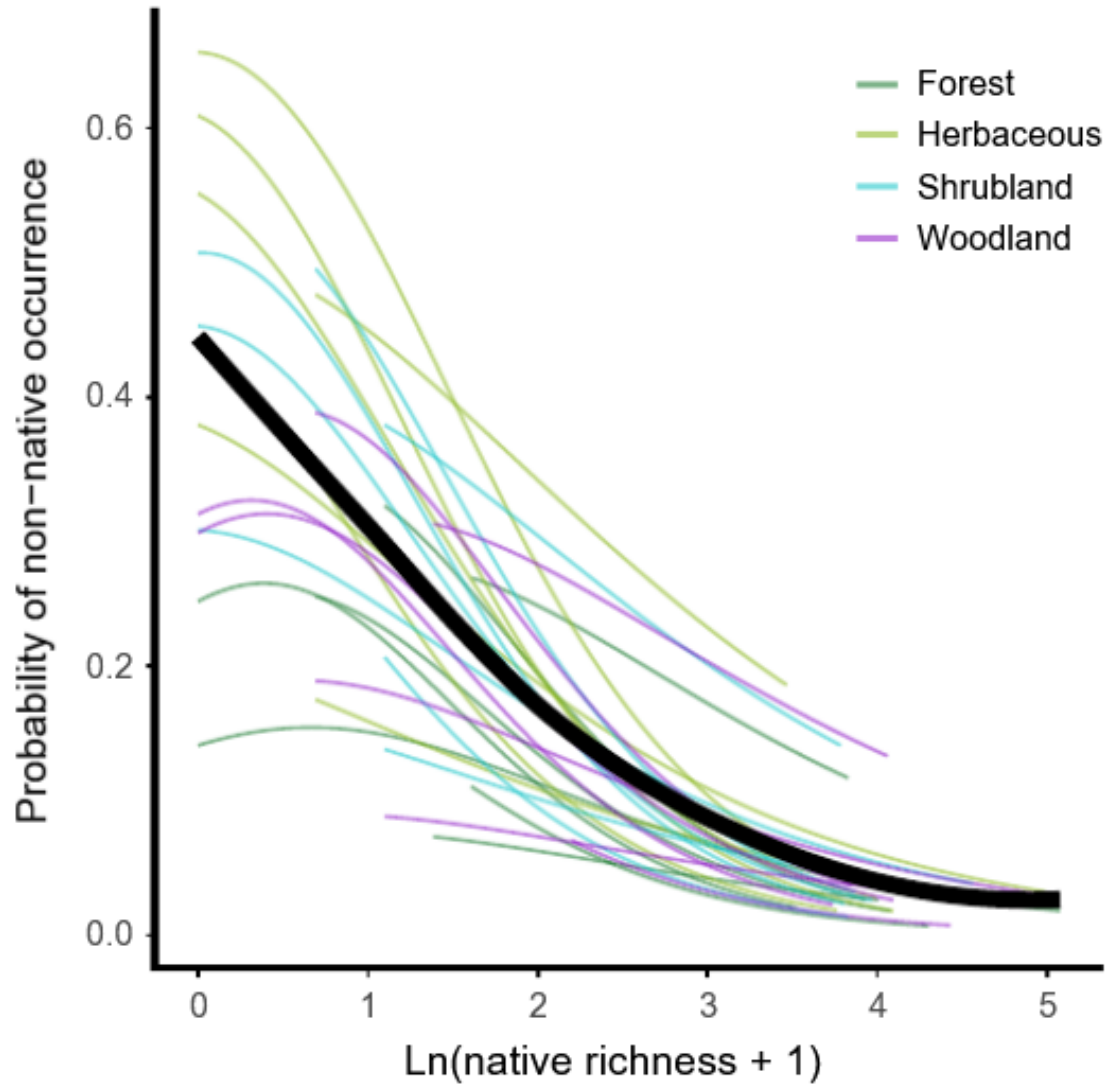
Invasibilitat

- Condicions ambientals favorables
- Perturbacions-pulsos de recursos
- Existència de nínxols buits
- Resistència biòtica (diversitat d'espècies)
- Manca d'enemics naturals
- Establiment de relacions mutualistes

Existència de nínxols vuits

Resistència biòtica

(Beaury et al. 2019)

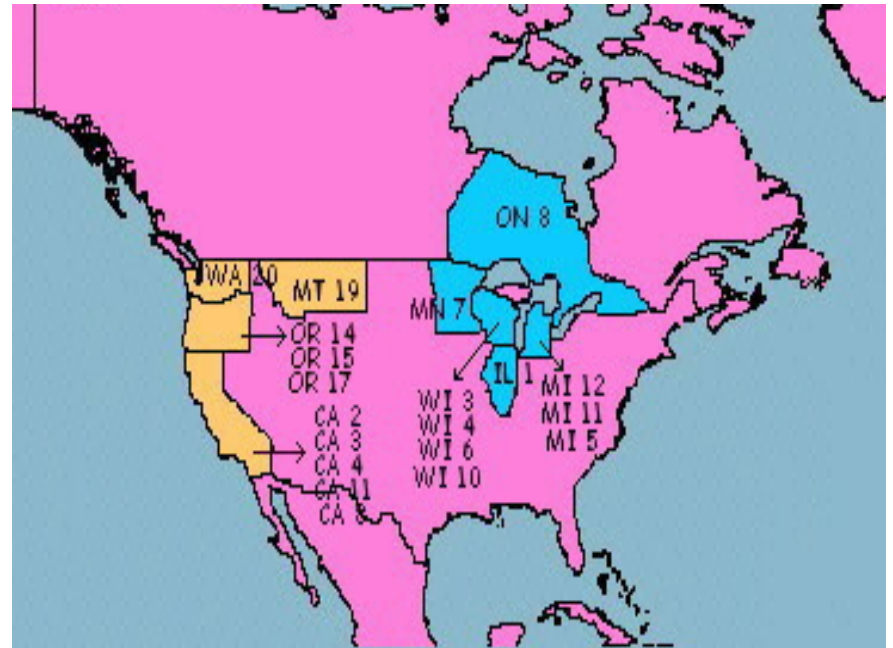
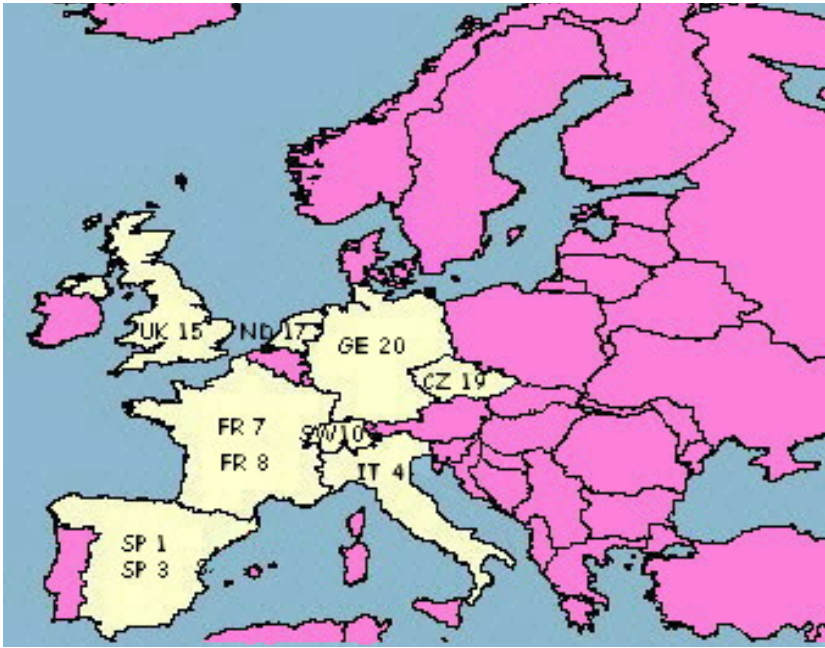
Pérdida d'enemics naturals

Herba de Sant Joan
(*Hypericum perforatum*)

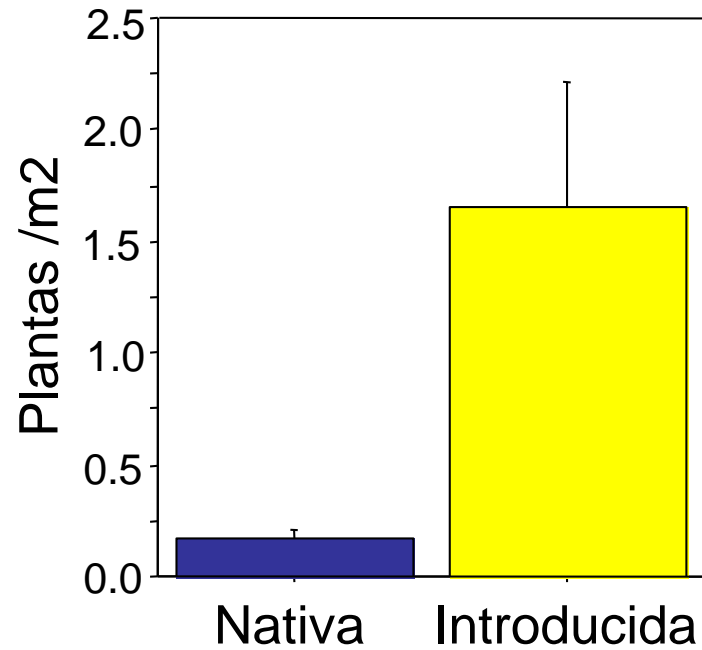
Mostretjos en àrees natives i d'introducció

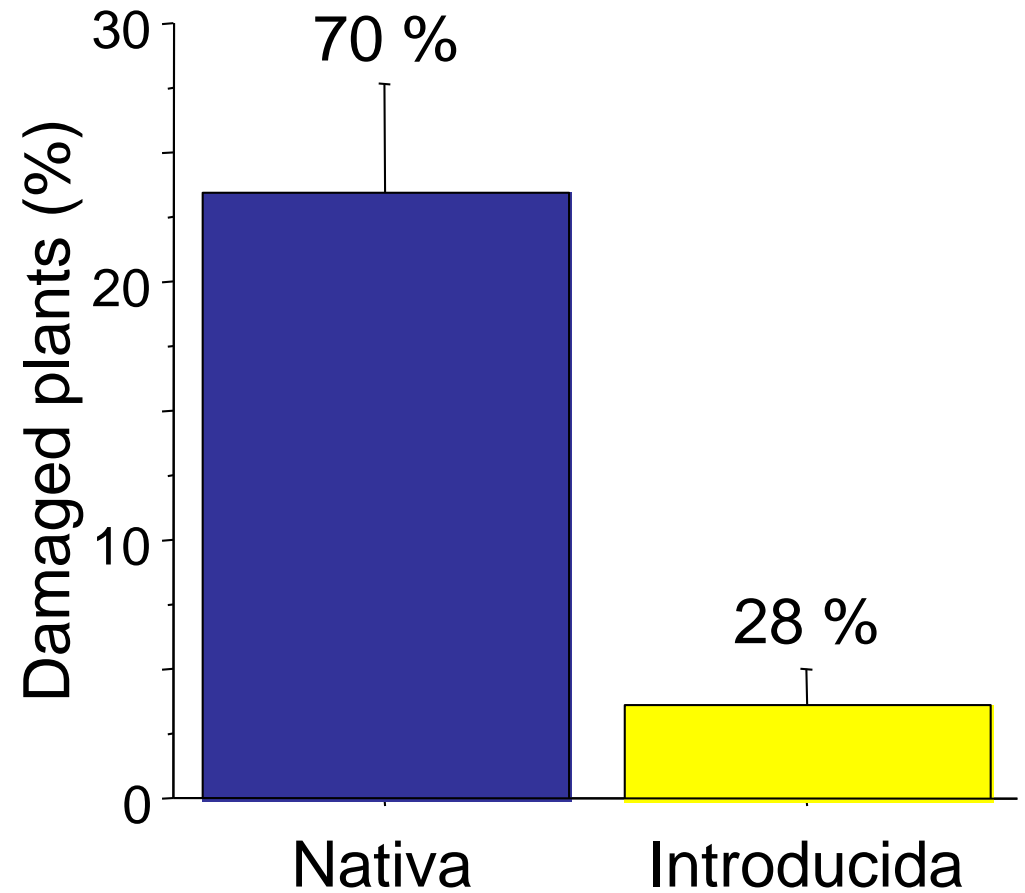
Hypericum perforatum

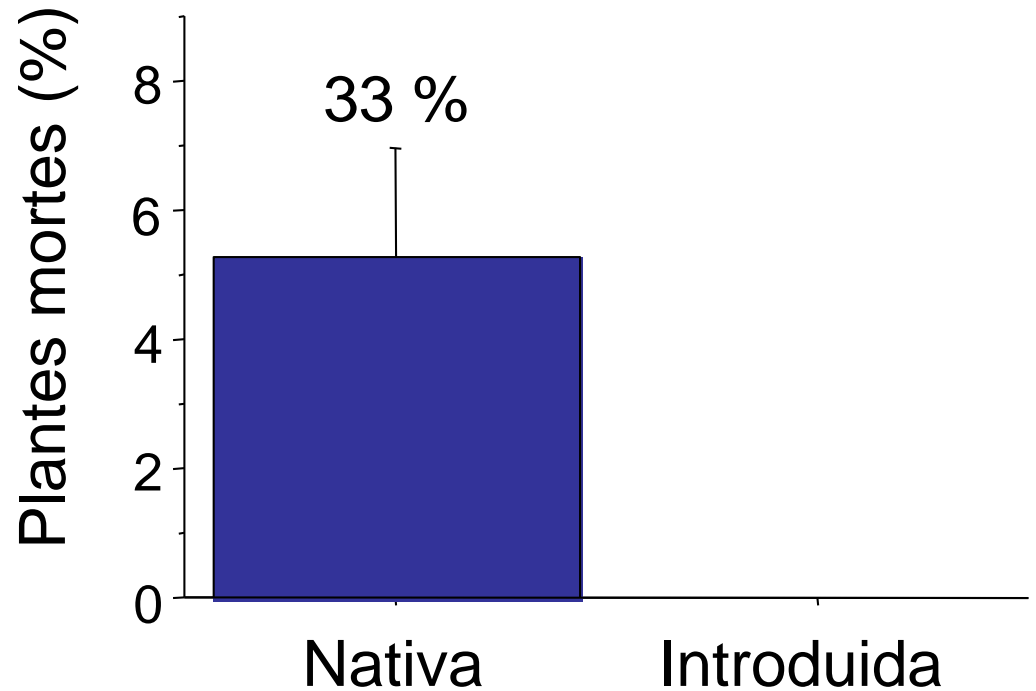
Poblacions més grans

Menor grau d'herbivoria

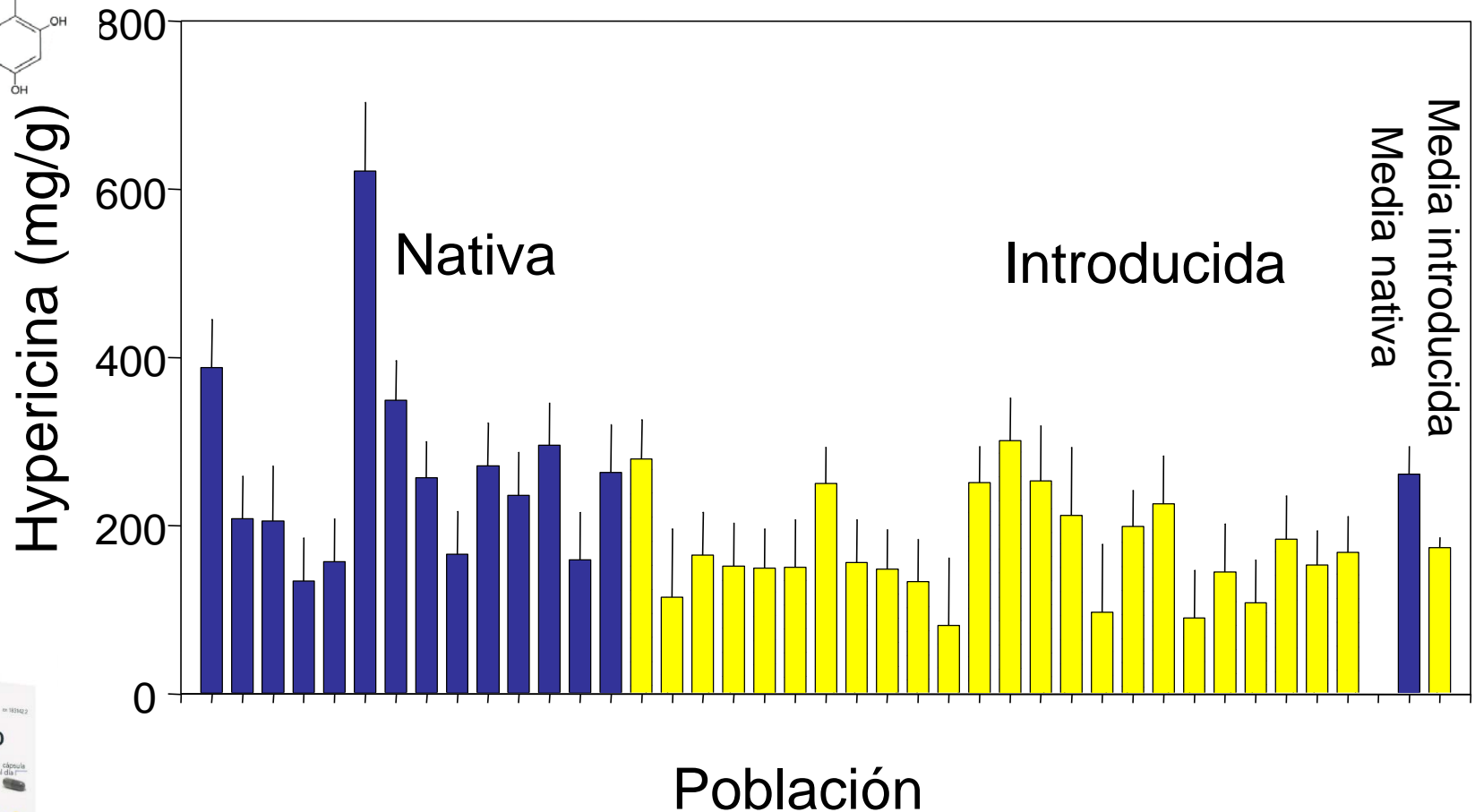
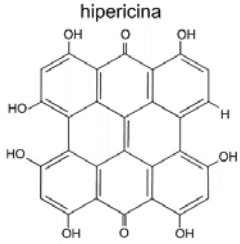
Menor grau d'infecció i de mortalidad

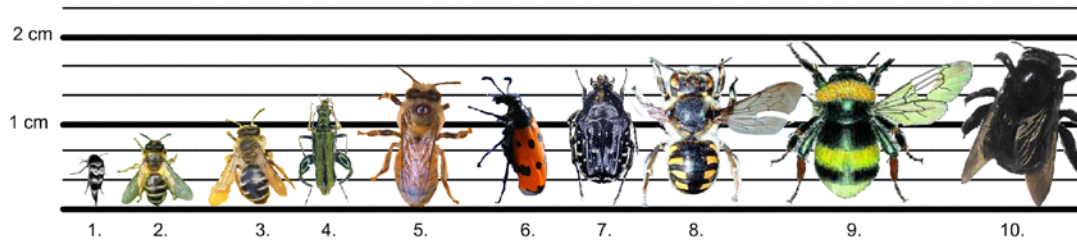
Experiments de transplantament

Las poblaciones introduïdes tenen un menor nivell de defenses químiques

Pol·linizació generalista i integració en les xarxes de pol·linizació

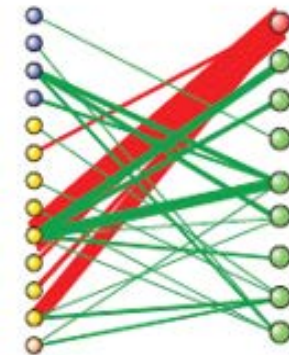
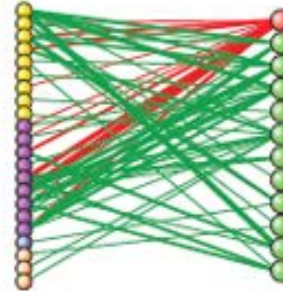
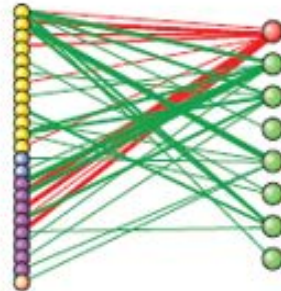
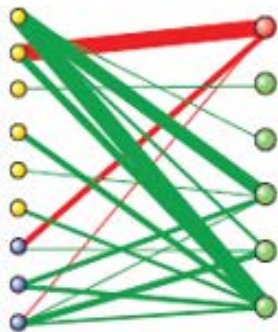
Solanum elaeagnifolium

Opuntia stricta

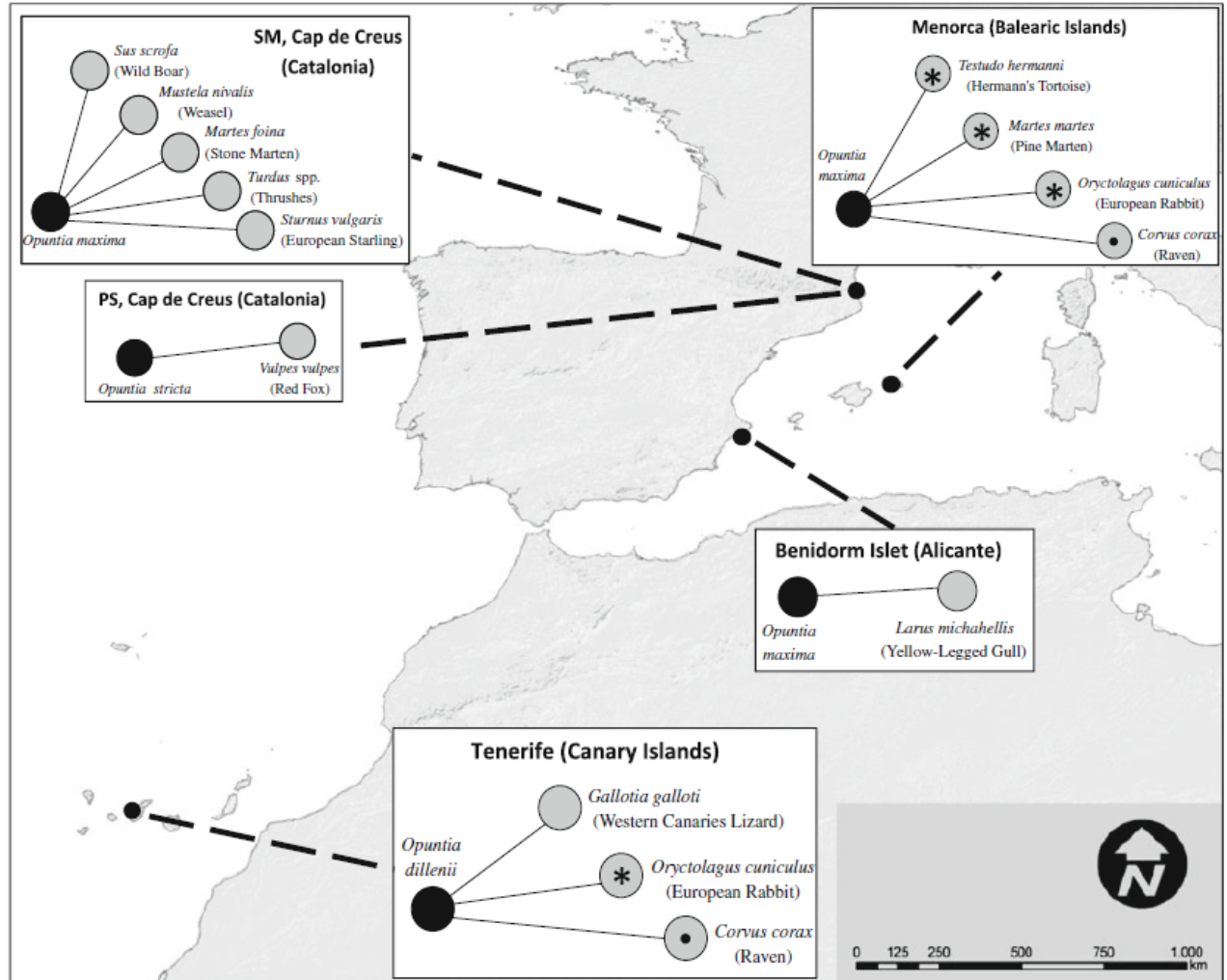
Carpobrotus edulis

Rhododendron ponticum

Impatiens glandulifera

Dispersió de llavors generalista

Facilitació de la germinació

Efectivitat del tracte intestinal en la germinació

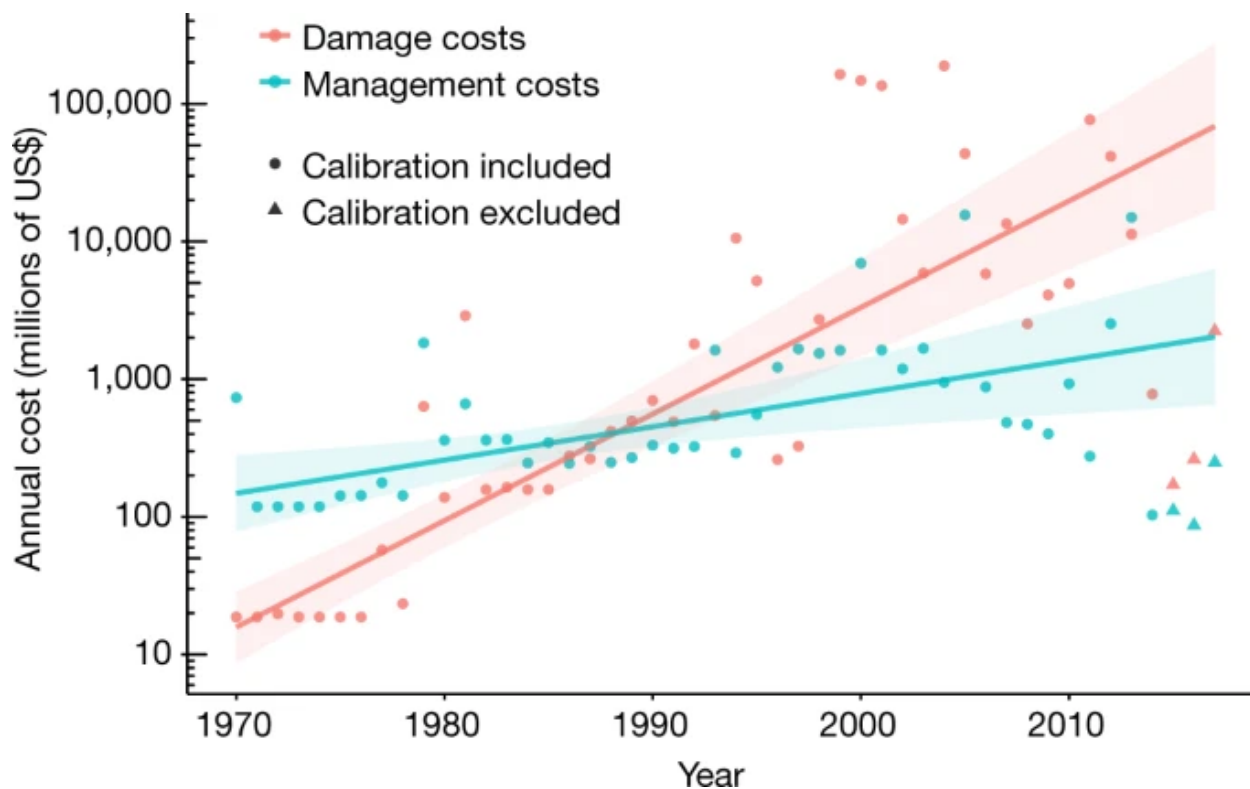
Fruit intacte: 13%

Excrement: 43%

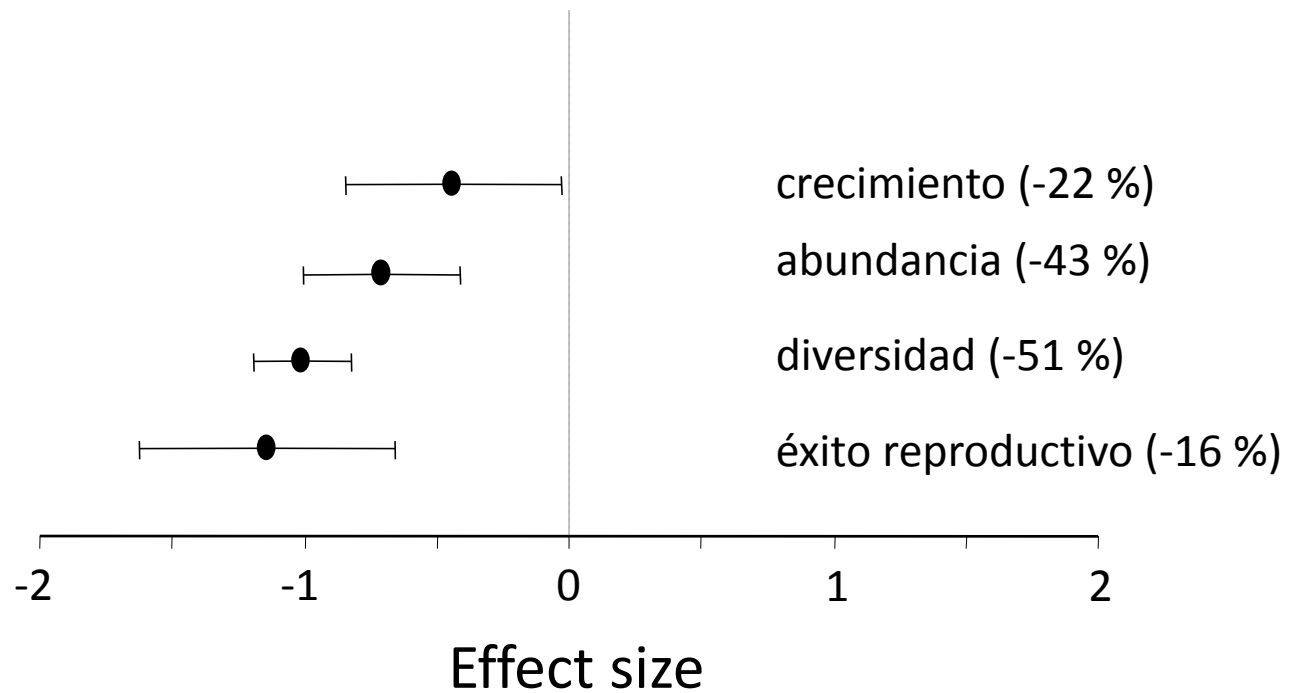
High and rising economic costs of biological invasions worldwide

Christophe Diagne , Boris Leroy, Anne-Charlotte Vaissière, Rodolphe E. Gozlan, David Roiz, Ivan Jarić, Jean-Michel Salles, Corey J. A. Bradshaw & Franck Courchamp

Nature (2021) | [Cite this article](#)

Impactes en plantes natives

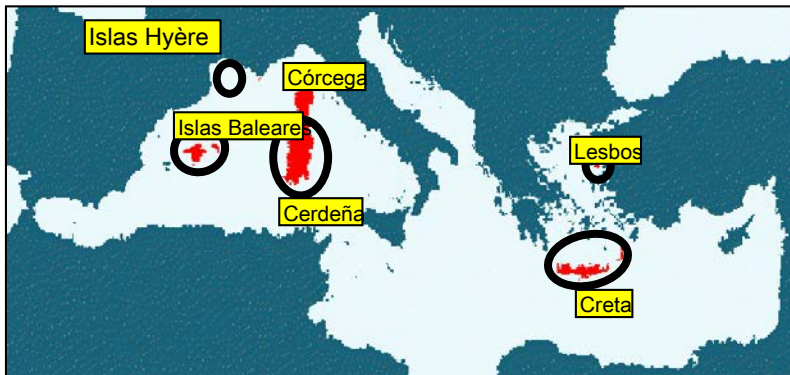
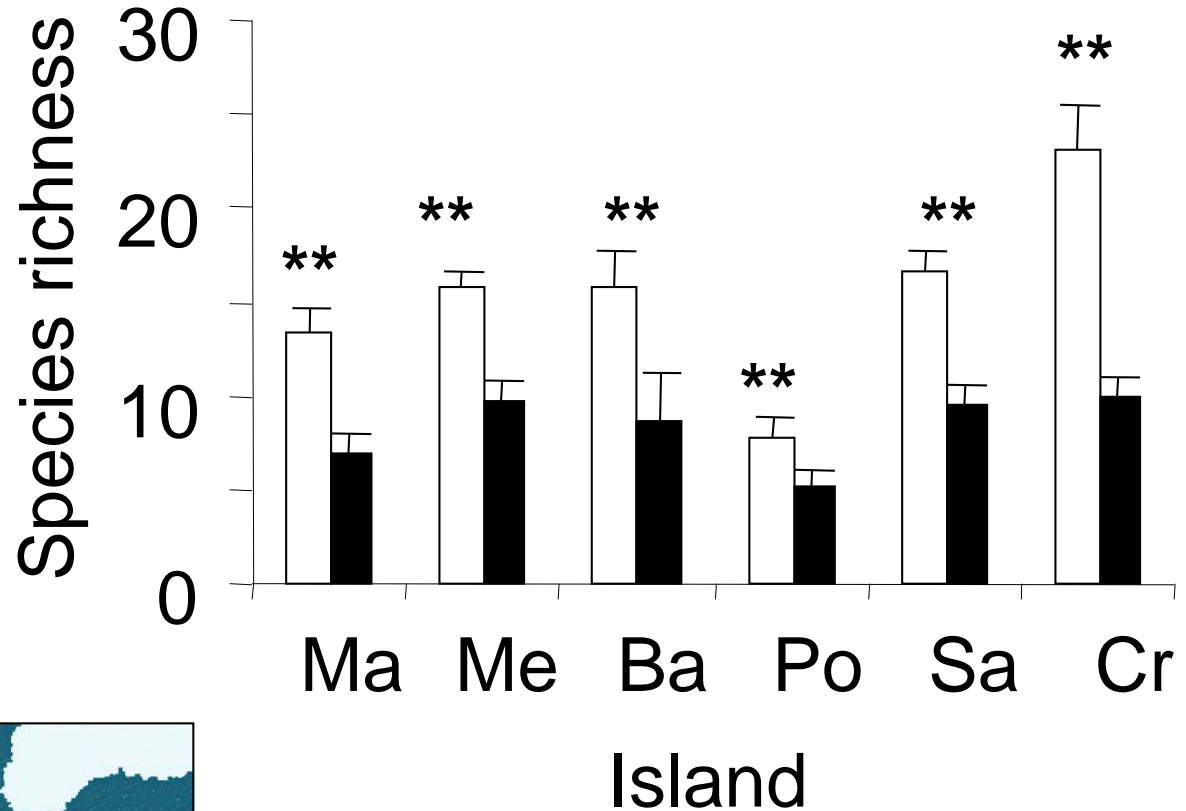

(Vilà et al. 2011 Ecol. Let.)

Disminució de la diversitat

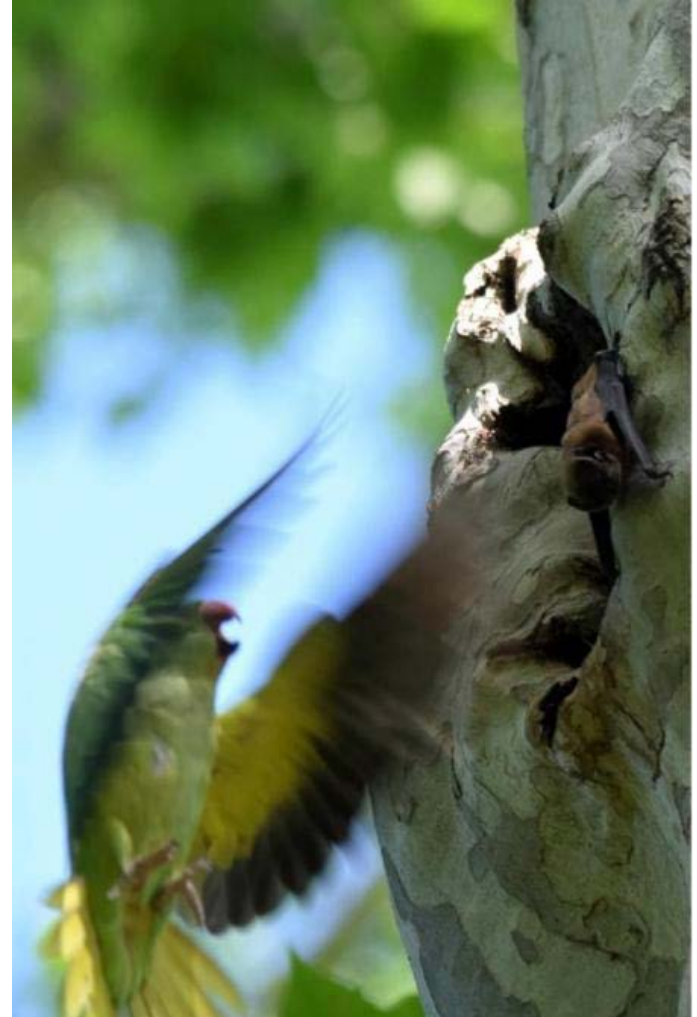
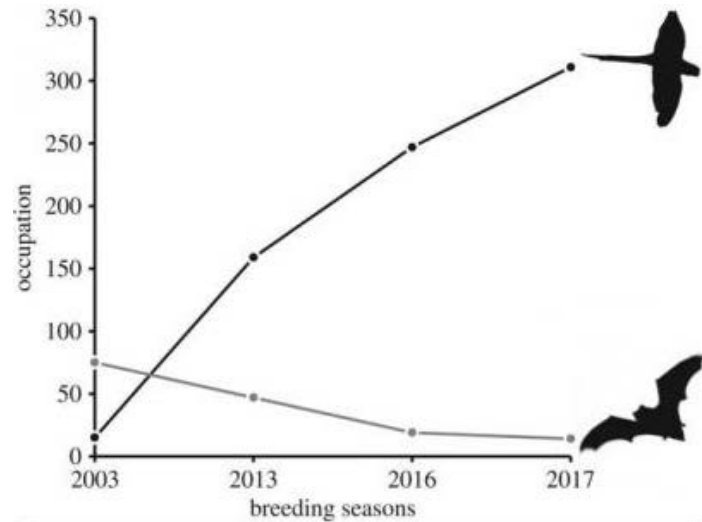
Carpobrotus spp.

Depredació

Competència

(Hernández-Brito et al. 2018)

Alteració de les xarxes tròfiques

Dreissena polymorpha

Procambarus clarkii

Modificació del cicle de nutrients

Acacia spp.

Robinia pseudoacacia

Impacte total

.

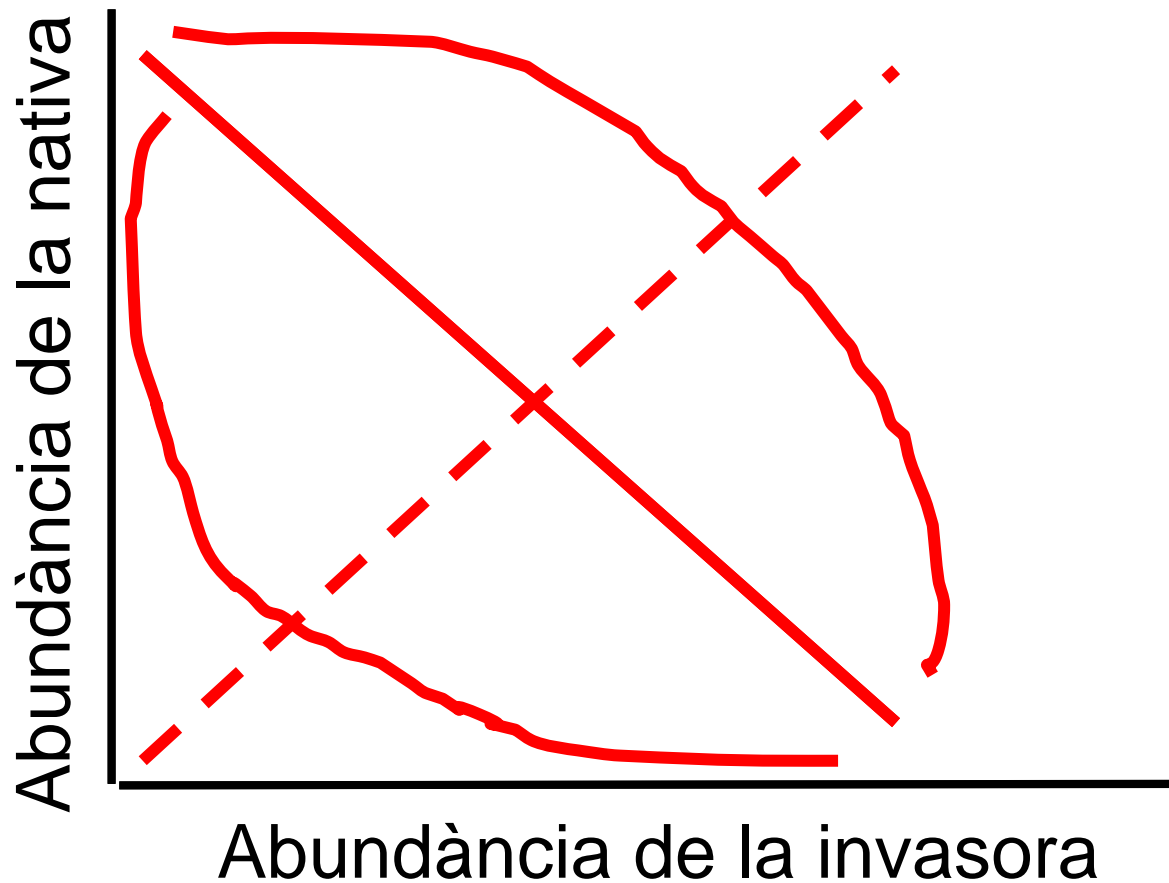
$$I = R \times A \times E$$

Impacte = Range x Abundance x per capita effect

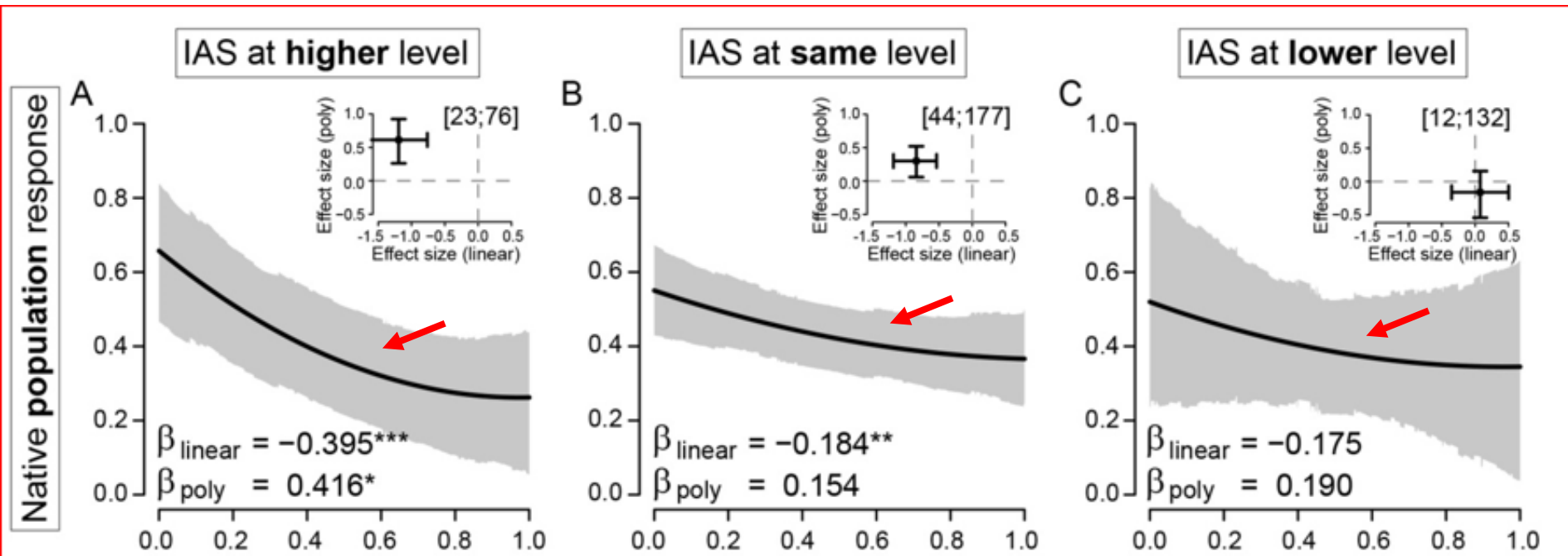

(Parker et al. 1999)

Quina relació hi ha entre la magnitud de la invasió i l'impacte?

$$y = \beta_0 + \beta_{\text{linear}}x + \beta_{\text{poly}}x^2$$

IAS abundance

(Bradley et al. 2019)
 -ESA Mercer Award-

Invading Nature
Springer Series in Invasion Ecology 12

Montserrat Vilà
Philip E. Hulme *Editors*

Impact of Biological Invasions on Ecosystem Services

 Springer

Serveis ambientals

Contribució de la natura a la gent (NCP)

(Díaz et al. 2018)

Impactes en la regulació de l'aigua

Eicchornia crassipes

(Photo: Rui Sequeira)

Impactes en infraestructures

Dreissena polymorpha (río Ebro)

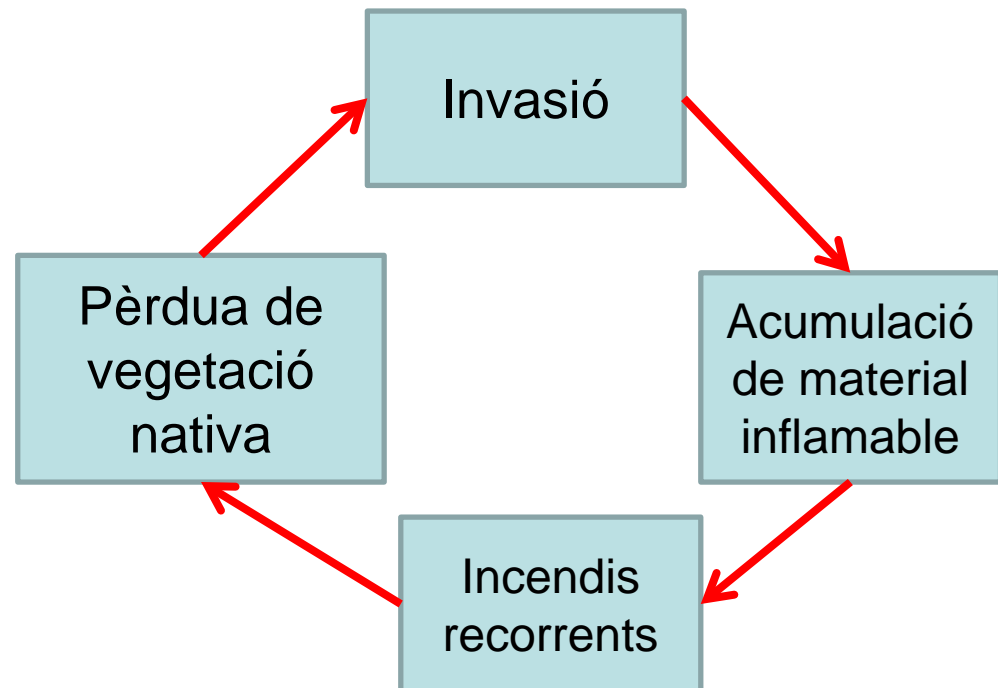
Impactes en el règim d'incendis

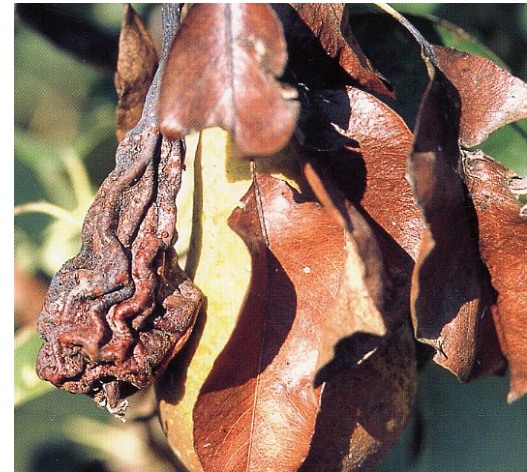
Quatre morts a Galícia i una trentena més a Portugal per culpa dels incendis

Les flames, alimentades per la sequera, envolten pobles i municipis

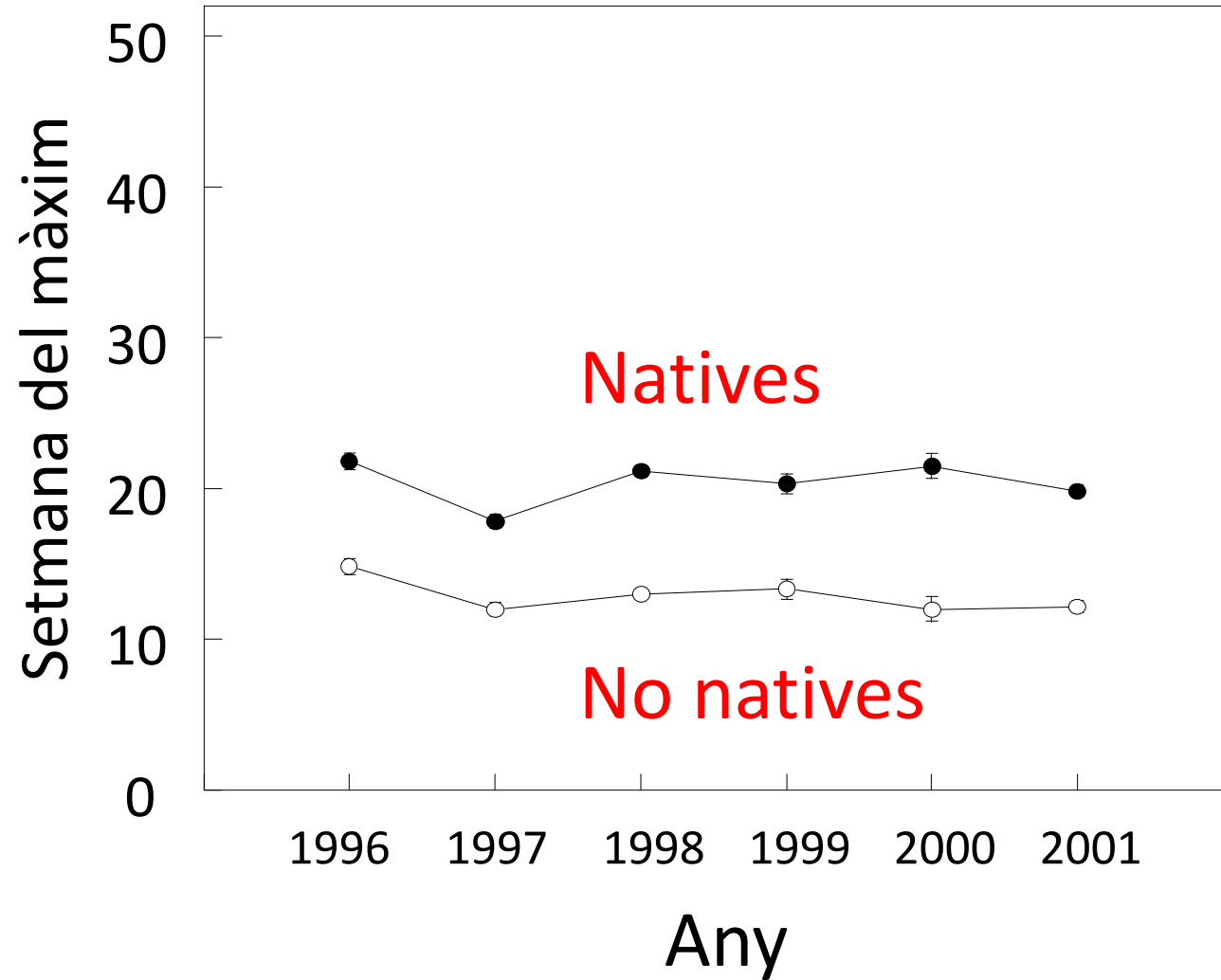
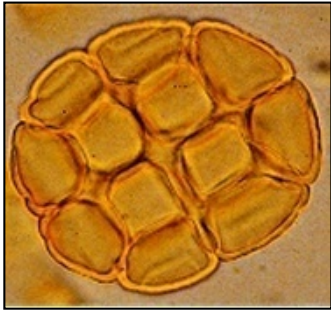
ARA Barcelona ACTUALITZADA EL 16/09/2017 13:07

Impactes en el sector agrícola

Impactes en la salut pública

(Belmonte & Vilà 2004 Am. J Bot.)

Arbres introduïts al·lergògens

Algunes epidèmies d'origen zoonòtic poden estar relacionades amb espècies invasores

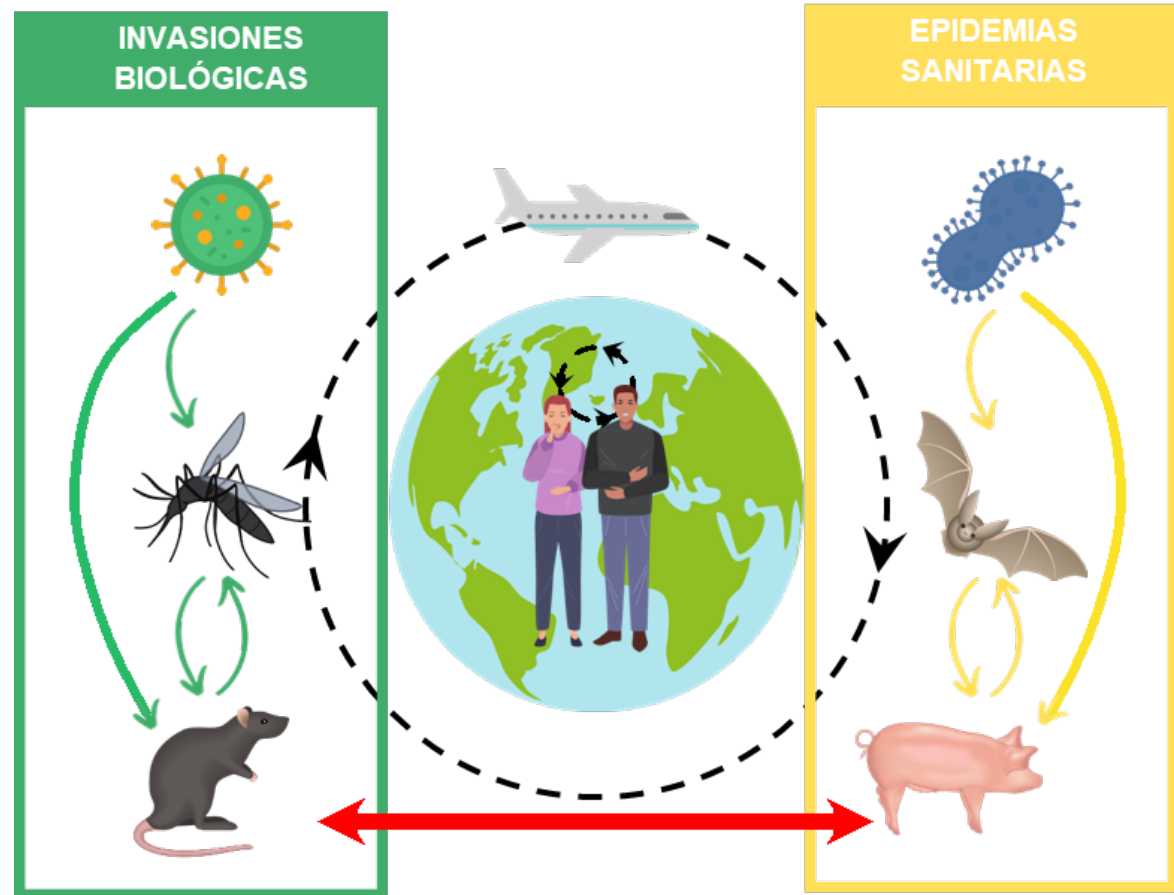
Procyon lotor

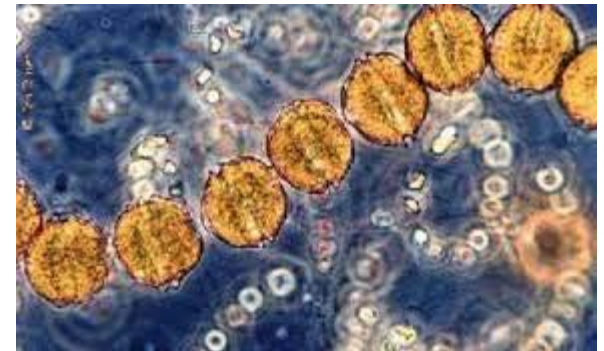
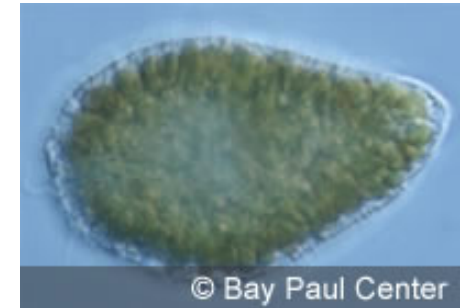
Trachemys scripta

Aedes albopictus

Intoxicaciones

Impactes en l'esbarjo, el turisme i les perqueries

ESPECIES INVASORAS ›

Un alga asiática amenaza la biodiversidad andaluza

La '*Rugulopterix okamurae*' se propaga a un ritmo inusitado por el Estrecho, Huelva y Málaga y lastra las capturas de pesca

Impactes estètics

Rhynchophorus ferrugineus

(Fotos: pueblos-espana.org Sanmarin)

Impactes en béns culturals

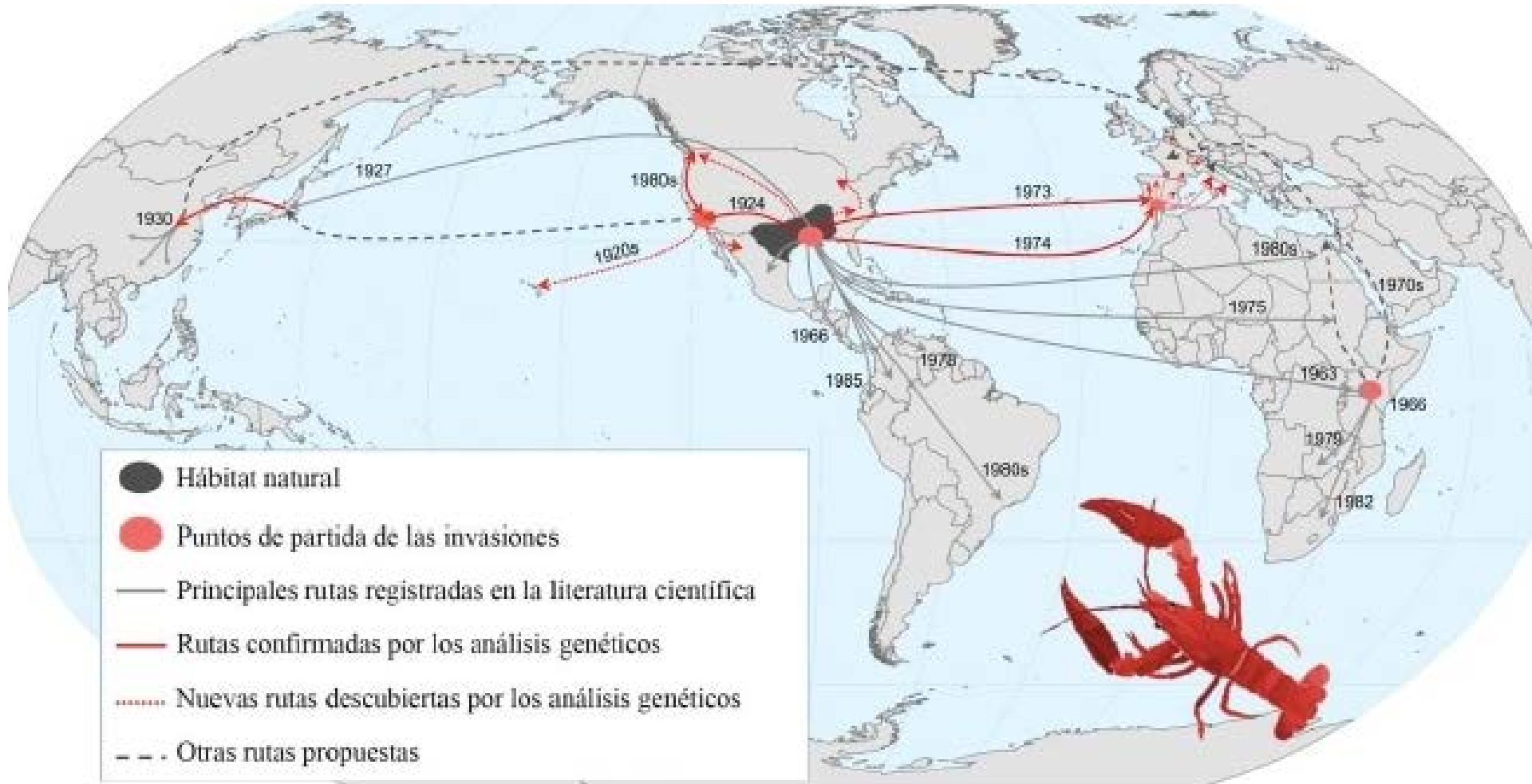
(Photo Arianoutsou)

Impactes en la qualitat de vida

- Salut
- Seguretat
- Actius materials e inmaterials
- Relacions socials, culturals, espirituals

Conflictes entre sectors: cas del cranc americà

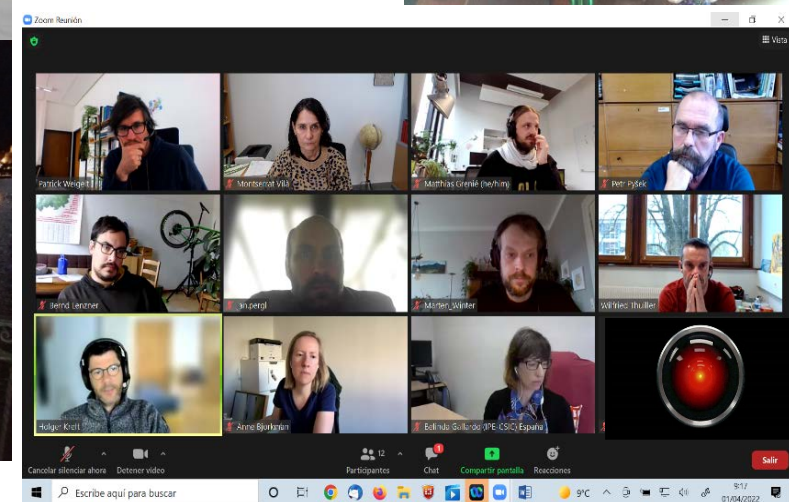

Impactes positius i negatius

Missatges finals

- Els humans som responsables directes de l'alteració de la distribució biogeogràfica d'espècies.
- L'èxit d'invasió depen en part de les interaccions amb les espècies natives.
- Les invasions biològiques ocasionen impactes en la contribució del Medi Natural a la gent i la seva qualitat de vida.
- L'estudi i la gestió de les invasions biològiques serà cada vegada més interdisciplinària.

(Fotos: Wikipedia, J. Belmonte, de Witt, N. Bartomeus, M. Arianotzou, P. Tella, J. Galán)

Moltes gràcies!

